

Новини ▶ 8

НЕК ще
поиска
поскъпване
на тока с 5%

Тема на деня ▶ 4-5

Да си купиш
приятели в
медиите. Законно

Пари BONNIER
pari.bg

Сряда

19 януари 2011, брой 13 (5072)

USD/BGN: 1.46274

▼ -0.45%

Българска народна банка

EUR/USD: 1.33710

▲ +0.45%

Българска народна банка

Sofix: 383.18

▲ +1.52%

Българска фондова борса

BG40: 119.75

▲ +0.23%

Българска фондова борса

цена 1.50 лева

9 770861 560012 >

ГЕРБЪЩЕ ПРЕМАХВА НАКАЗАТЕЛНАТА ТАКСА ПО ИПОТЕКИТЕ

Депутати мотивират предложението си със защита на потребителите и стимулиране на конкуренцията между банките. Банкери и икономисти обаче не виждат смисъл и не очакват реална промяна ▶ 11

Новини ▶ 6

Държавна компания ще управлява изграждането на магистрала

Технологии ▶ 18

Quora може да се окаже следващият глобален феномен

Приложение ▶ 19-21

Решено: КФН повишава таксите с 50%

2 РЕДАКЦИОННА

Печеливш
Димитър Димитров

Компанията „Софарма Трејдинг“ с изпълнителен директор Димитър Димитров е реализирала продажби на стоки и оборудване за 401 млн. лв. от началото на миналата година, което е с 14.4% повече от 2009 г. На месечна база за декември 2010 г. спрямо същия период на 2009 г. продажбите са скочили с близо 23% до 41 млн. лв. Фирмата е реализирала печалба преди данъци в размер на 504 хил. лв.

Губещ
Силвио Берлускони

Италианският министър-председател Силвио Берлускони се забърка в собствен скандал със СРС, след като италианската прокуратура разпространи телефонни записи, в които става ясно, че Берлускони е плащал на малолетната мароканска танцьорка Карима ел Махрух, известна като „Руби“, да мълчи за отношенията между двамата. Това е основание на опозицията да поиска оставката му.

Мнения

► **По темата: НЕК вероятно ще поиска поскъпване на тока**

► За да може да плаща на червената енергийна мафия около АЕЦ „Белене“. Досега ставаше все така, а нешкура опираха нещастните ЕРП-та... НЕК ни скубе, за да обслужва и заемите по АЕЦ „Белене“. Мафия с БОЙКО-ва подкрепя!

ГЕРБавия

► **По темата: Румен Петков иска предсрочни избори**

► Че защо да не иска предсрочни избори... Няма никаква „опасност“ партията му да ги спечели, че да се окажат отново социалистите на пангара. Мокър от гъжд не се бои!

Петър Петров

Коментар

Числата срещу лозунгите

pari.bg Топ 3

1 Колективизация в пазаруването. В последните шест месеца в България се създаде нова ниша в пазара за услуги - сайтовете за колективно пазаруване. Те се превърнаха в най-бързо развиващия се бизнес за изминалата година.

2 НЕК вероятно ще поиска поскъпване на тока. До 9ве седмици трябва да е ясна цената на АЕЦ „Белене“.

3 „Интеркапитал“ търси още 27 млн. лв. от капиталовия пазар. Фондът за имоти ще предложи нови акции на инвеститорите в България и Полша.

Упоритият и дългогодишен отказ на управляващите да направят цялостен анализ на необходимостта от АЕЦ „Белене“ вчера получи нагледно и прегледно обяснение. Подробен анализ на Центъра за изследване на демокрацията показва, че проектът е ненужен, рисков и неоправдан (стр. 8-9). Ако новото правителство си беше свършило работата, както обеща преди година и половина, вероятно щеше да стигне до подобни изводи. Вместо това по традиция и този път управляващите се ограничиха до словесни обяснения за важността на централата и пренебрегнаха въпросите за някакви си там анализи и икономически обосновки. С половин уста за пореден път във вторник енергийният министър Трайчо Трайков призна, че ако проектът се окаже икономически неизгоден, не трябва да го има. И докато не полупризнава за пореден път,

Филупа Радионова
philippa.radionova@pari.bg

„**Бягането от конкретика и невъзможността да се правят качествени и стегнати анализи и стратегии може да означава различни неща**“

политическите и технологичните работи по централата си вървят. И не е ясно кой точно ще каже изгоден ли е или не.

Разбира се, препоръчително е това да са експертите в икономическото министерство, които трябва да седнат и да обобщат всички данни, да направят съответните изводи, които по възможност да бъдат представени на обществото. Но както стана дума в началото - да се прави подобно нещо не е политически изгодно. В рязък контраст това си личи и от разпространената в понеделник Енергийна стратегия. Тази стратегия, подготвяна и преправяна двойно повече време от обещаното, разказва на 44 страници... ами нищо не разказва. Основните и най-важни параметри може да бъдат събрани на може би четири страници, а останалите четиридесет са предимно празни приказки в стил „еди-какво си е приори-

тет“ и „държавата ще насочи усилия във...“. Както беше обещано, липсват поименно три от големите енергийни проекти - „Южен поток“, „Набуко“ и „Бургас - Александруполис“. Като че ли това не са едни от основните бъдещи енергийни въпроси. Споменато е, че може да бъде построена АЕЦ „Белене“, но може и да бъдат построени два блока в АЕЦ „Козлодуй“, а може и двете. Както дойде. И така нататък.

Бягането от конкретика и невъзможността да се правят качествени и стегнати анализи и стратегии може да означава различни неща. Първото е, че няма капацитет за такива анализи. Надали, но очевидно нищо не пречи това да се върши и от външни хора. Второто и по-вероятно е, че не е изгодно, когато логиката на фактите се разминава с политическите желания.

Пари
НАЦИОНАЛЕН БИЗНЕСВСЕКИДНЕВНИК
WWW.PARI.BG
УЛ. КНЯЗ БОРИС I №161
София 1202
e-mail: office@pari.bg
информация: 4395800
Издава
Бизнес Медиа Груп ЕАД,
част от Bonnier Business Press

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР И ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Лиляна АПОСТОЛОВА
4395802
liliya.apostolova@pari.bg
МЕНИДЖЪР РЕКЛАМА
Станислава АТАНАСОВА
4395851
stanislava.atanaska@pari.bg

РЕДАКЦИОНЕН ЕКИП
Зам. главен редактор
Иван БЕДРОВ - 4395838
ivan.bedrov@pari.bg

Визуален редактор
Албена ПИНО - 4395845
albena.pino@pari.bg

ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ
Филупа РАДИОНОВА - 4395866
philippa.radionova@pari.bg
Дарина ЧЕРКЕЗОВА - 4395877
darina.cherkezova@pari.bg
Красимира ЯНЕВА - 4395876
krasimira.yaneva@pari.bg
Ани КОДЖАИВАНОВА - 4395845
ani.kodzhaivanova@pari.bg

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ
Мирослав ИВАНОВ - 4395894
miroslav.ivanov@pari.bg

Атанас ХРИСТОВ - 4395818
atanas.hristov@pari.bg
Георги ГЕОРГИЕВ - 4395868
georgi.georgiev@pari.bg
Георги ПАНАЙОТОВ - 4395871
georgi.panayotov@pari.bg
Пламен ДИМИТРОВ - 4395857
plamen.dimitrov@pari.bg

ТЕНДЕНЦИИ
Билиана ВАЧЕВА - 4395866
biliana.vacheva@pari.bg
Рагостина МАРКОВА - 4395860
radostina.markova@pari.bg

Елена ПЕТКОВА - 4395857
elena.petkova@pari.bg
Рагослава ДИМИТРОВА - 4395823
radoslava.dimitrova@pari.bg
Теодора МУСЕВА - 4395876
teodora.mousseva@pari.bg

PARI.BG
Мария ВЕРОМИРОВА - 4395865
maria.veromirova@pari.bg
Иглика ФИЛИПОВА - 4395867
iglika.philipova@pari.bg
Елена ПУЛЧЕВА - 4395877
elina.pulcheva@pari.bg

ФОТОРЕДАКТОР
Марина АНГЕЛОВА - 4395879
marina.angelova@pari.bg
ДОКУМЕНТАЦИЯ - 4395884
РЕКЛАМА - 4395872, 4395891
факс 4395826
АБОНАМЕНТ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ
4395835, 43 95 836
СЧЕТОВОДСТВО - 4395815
ПЕЧАТ: Печатница София ЕООД
ISSN 0861-5608

BONNIER

Цитат

” ЕК получи информация, която детайлно описва стъпките, предприети от българската прокуратура по отношение на проблема с подслушването

► **Марк Грей**, говорител на Европейската комисия

Статистика

350

► хил. са самоосигуряващите се лица в България, сочат данните на Националната агенция за приходите

Коментар

За думите и карабините

Трагедията в Тусон, Аризона, в която бяха убити шестима и ранени 13 души, включително депутатът от Долната камара на Конгреса Габриел Гифърдс, хвърли светлина върху няколко от най-тъмните ъгли на американската политика, но едва ли ще доведе до значителни промени.

Нападателят Джеръд Лафнер, психически болен привърженик на конспиративни теории, е планирал атентата сам. Мотивите му, вероятно политически, засега са неясни. В последните дни се спори дали прекалено агресивният език, използван от журналисти и политици, не го е провокирал.

Военната риторика е ежедневие в американската политика. Крайно десни водещи и блогъри говорят за културна война и подхранват чувството, че основната цел на Демократическата партия е да унищожи Америка, каквато я познаваме, и да въведе социализъм, наводнявайки страната с имигранти, вдигайки данъците и осигурявайки лекарска помощ за всеки. Крайно левите коментатори не отстъпват - преди време, макар и уж на шега, призоваваха да бъде застрелян вицепрезидентът Дик Чейни, а някои медии почти открито смятат, че насилието е най-добрият начин да се регулира банковата система. За стрелбата в Тусон беше косвено обвинен лидерът на попу-

Никола Пенев, nikola@nicodile.eu

” **В Америка няма повече откачени фанатици, които биха искали да избият двайсет души в супермаркет. Просто в Америка тези откачени фанатици имат оръжие**

листското движение “Чано парти” Сара Пейлин, която по време на последните избори издаде картата, на която с мишени бяха отбелязани избирателни райони, които трябва да се отвоюват от демократите, включително този на Гифърдс. За разлика от почти всички други политици Пейлин не само че не смекчи тона си, но и обвини демократите, че вменят вина на обществото - вина, която носи само и единствено нападателят.

В призивите за по-толерантна риторика може би има някакъв смисъл, но те са насочени само към един от симптомите на почти трагичната

поляризация на американското общество. Двете основни партии си приличат само по това, че обичат да харчат бюджетни пари, но се разминават в разбиранията си за образование, външна политика и най-вече здравеопазване и имиграция до степен, че компромиси са често невъзможни. Проблемът с нелегалните имигранти е особено остър в Аризона - щат, в който населението е почти поравно разделено между млади, често нелегално пребиваващи, мексиканци и възрастни бели хора, често мигрирвали в Аризона след пенсия заради ниските цени и топлото време.

Значително по-големият проблем обаче е оръжието, което в някои щати като Аризона се продава толкова свободно, че е възможно психично болен човек съвсем законно да се разхожда с пушка на улицата. Няма причина да вярваме, че в Америка има повече откачени фанатици, които биха искали да избият двайсет души в супермаркет. Просто в Америка тези откачени фанатици имат оръжие. Да смятаме, че американските политици ще осъзнаят проблема, е наивно - притежанието на оръжие в Америка е конституционно право и основна част от националната култура. □

*Никола Пенев е докторант по математика от Станфордския университет и в момента работи като приложен математик в САЩ.

Споразумение

► **Изпълнителният директор на Агенцията по енергийна ефективност Кольо Колев и регионалният мениджър на ЧЕЗ за България Петър Докладал (вляво) подписаха споразумение за предоставяне на енергийни услуги и за мерки за енергийна ефективност от търговците с енергия**

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

Скандалите с подслушването не са отблъснали твърдите поддръжници на ГЕРБ

Те обаче са довели до консолидация на опозицията, като 15% от колебаещите се окончателно са загубили доверие в управляващите

Последните скандали с подслушванията, в които бе замесен лично премиерът Бойко Борисов, са довели до негативна промяна на отношението към ГЕРБ и лично към министър-председателя при 15% от хората. Това показват данните от проучване на социологическата агенция MDMB за обществените отзвук на последните политически скандали. Въпреки това обаче няма спад в процента на хората, твърдо подкрепящи кабинета - 43%.

“Можем да си направим извода, че скандалите са довели до консолидиране на опозицията. Те са накарали колебаещите се да оттеглят

доверието си от кабинета, но не са довели до отлив на твърди поддръжници”, коментира шефката на MDMB Мира Радева.

Изненада: нови поддръжници

Колкото и да е парадоксално, скандалите с подслушването дори са изиграли позитивна роля за малка част от анкетираниите, сочат данните. 5% от хората заявяват, че преди скандалите са нямали доверие на ГЕРБ, но сега вече имат. Близко една четвърт от всички пък е делът на тези, които не се доверяват на кабинета нито преди, нито след излизането на подслушваните разговори в публичното пространство.

Версиите

По-голяма част от анкетираниите (35%) си обясняват събитията с кампания за дестабилизиране на управляващата партия. Почти половината от участниците в изследването са на мнение

и че зад атаките стоят хора с икономически интереси, засегнати от управлението на ГЕРБ. Още една трета пък смятат, че авторите на атаката са хора от средите на политическите опоненти на ГЕРБ, и само 7% се съмняват за вътрешнопартийна атака.

Голям обаче е и делът на хората - почти половината от запитаните, които смятат, че скандалите потвърждават, че има корупция в правителството и в парламентарната група на ГЕРБ, а премиерът лично е лобирал за фирми и политически назначения.

Скандалите са намерили широк отзвук в публиката, като над 90% са информирани за тях в по-малка или по-голяма степен. Хората обаче са раздвоени в позицията си трябва ли да бъде изнесена публично подобна информация, като процентите на двете мнения са почти равни. □

В броя четете още**Новини** ► **9**

Управляващите планират пълна забрана на тютюнопушенето, но само в малките заведения

Пазари ► **12-13**

Полската фондова борса - на една мечта разстояние

Да си купиш приятели в М

Харчените от държавата пари за реклама стават все по-необходими на м
Заедно със свежите пари обаче идва и опасността от политическа зависис

Над 4 млн. лв. от еврофондовете са изхарчени за рекламни карета, спотове, видеоклипове и специализирани информационни рубрики през 2010 г., показват справките на министерствата, които отговарят за отделните европейски програми. Около 1.5 млн. лв. от общата сума са парите, свързани само със 7-те оперативни програми, а останалите около 2.87 млн. лв. са похарчени за популяризирането на Програмата за развитие на селските райони (ПРСР).

Като най-предпочитани медийни канали се открояват БНТ и bTV при телевизиите, „Дарик радио“ и БНР при радиата и вестниците „Стандарт“, „24 часа“ и „Труд“ при печатните издания. Наред с основните играчи обаче и редица

БНТ и bTV при телевизиите, „Дарик радио“ и БНР при радиата и в. „Стандарт“, „24 часа“ и „Труд“ при печатните издания са най-предпочитаните медийни канали

национални и регионални медии са получили свежи рекламни постъпления, 2 и то през година, когато кризата все още се усеща сравнително силно на рекламния пазар.

Ефектът от евроинжекцията обаче не е само икономически, а и с лек политически привкус. Медиите, които са все по-зависими от рекламните си приходи в условията на криза и свит рекламен пазар, пряко или косвено стават по-благоклонни към рекламодателите си, за да може да ги запазят в бъдеще. В случая те стават угодни на държавни институции и техните министри и експерти.

Въпрос на погхог

През изминалата година държавните ведомства по-скоро са избирали варианта да плащат за специализирани радио- или телевизионни рубрики, чрез които да популяризират дейността на дадена програма и по-рядко са давали парите за „класически“ рекламни карета, радиоспотове и телевизионни клипове. От маркетингова гледна точка в този подход има логика. Вече минаха първите три години от старта на оперативните програми и програмата за селските райони, така че сега търсеният ефект не трябва да е „започване“ на бенефициентите, а поддържане на добрата им информираност за новостите и специфичните изисквания по процедурите, по които може да кандидатстват.

В картина и звук

Обикновено радиорубриците са с продължителност

Дарина Черкезова
darina.cherkezova@pari.bg

от 5 до 15 минути, като предпочитаните радиа са „Дарик“, БНР и „Фокус“. Този вариант е избран от министерствата, отговарящи за програмата „Човешки ресурси“, „Околна среда“, Програмата за развитие на селските райони, а скоро започват рубрики и за програмата „Регионално развитие“.

Телевизионната реклама е в тройката - БНТ (включително и сателитния канал), bTV и Nova TV. Специализирани консултантски рубрики обаче към момента има само за ПРСР, и то само по БНТ и БНТ САТ. През миналата година рубриците по програмата обхващаха не само телевизионната тройка, но и каналите „Европа“ и ТВ 7. Европейски пари отидоха и за разработването и излъчването на два рекламни видеоклипа - по програма „Околна среда“ и по закъснялата информационна кампания за всички програми, финансирана със средства от програма „Техническа помощ“.

Стандартно и нестандартно

През изминалата година стандартният подход с публикуване на рекламни карета във вестници са избрали само консултантите на Ми-

През 2010 г. държавните ведомства по-скоро са избирали варианта да плащат за специализирани радио- или телевизионни рубрики, а не за „класически“ рекламни карета, радиоспотове и телевизионни клипове

нистерския съвет по информационния проект за 1.4 млн. лв., който се реализира за 3 месеца в края на годината, и Министерството на земеделието и храните (МЗХ), показва справката сред министерствата. По първия проект за реклама в български електронни и печатни издания и външна реклама са отишли близо 826 хил. лв., а от МЗХ са похарчили 1.88 млн. лв., от които 1.28 млн. лв. за реклама в национални ежедневници, а останалата част - в регионални. От Министерството на икономиката, енергетиката и туризма (МИЕТ) информират, че за реклама към медиите, основно - публикуване на обяви във всекидневници, са похарчили 16 хил. лв.

Доста по-нестандартен подход са положили от Министерството на околната среда и водите (МОСВ), които през миналата година са поръчали изработката и разпространението на Fame картички с 8 различни визии по време на кампанията „Виртуална вода“. От МЗХ пък са похарчили 250 хил. лв. за производството и разпространението чрез в. „Стандарт“ на CD с информация за програмата.

При вестниците, които са получили немалки рекламни приходи от европрограмите, излъчват „Стандарт“, „24 часа“ и „Труд“. Спорадични реклами има и в други национални или регионални издания.

Как се избират медиите

Министерството, което отговаря за дадена европрограма, обявява обществена поръчка за избор на изпълнител, който да подготви и реализира кампанията ѝ за реклама и публичност. Обикновено на критериите отговарят рекламни, PR или медия агенции. Освен организационната и творческата дейност по проекта те трябва да дадат професионален съвет на възложителя и към кои медии да бъде насочена рекламата, за да бъде тя максимално ефективна. От водещите компании в рекламните среди, до които се допитахме, обаче са категорични, че в 99% от случаите те са ограничени в предоставянето на професионални съвети, тъй като заданието на обществената поръчка включва и търсения рекламен микс. „Обикновено когато изпълняваме обществена поръчка, задължителните критерии за медия планиране са зададени - например „3 национални ежедневника с над 55 хил. бройки тираж на ден“ или „три национални ефирни телевизии“. Това поставя

В 99% от случаите заданието на обществената поръчка включва и търсения рекламен микс, така че медия агенциите невинаги може да изберат подходящите според тяхната професионална преценка маркетингови канали

агенциите в тесни рамки, в които трябва да планират. Практически националните ефирни телевизии са точно 3 и решението за медия микса не е в агенцията, а в самото

Какво получиха медиите

задание“, коментира Десислава Тодорова-Олованова, управляващ директор на рекламна агенция „Реформа“. От министерствата пък обясняват, че когато избират медиите, се съобразяват с критерии като тяхната целева аудитория, обхват, тиражи и разпространение и не на последно място - цени.

Маркетинговият канал на влиянието

И възложители, и изпълнители са категорични, че не може да има толериране на едни медии пред други, когато се избира къде да бъде дадена реклама. „Не смятам, че има медии, които получават приоритетно рекламни бюджети, но повтарящите се имена създават хлъзгава основа за различни тълкувания“, коментира Иво Цеков, управляващ директор на медия агенция „Пиеро 97“.

Коментарите стават още по-хлъзгави, когато говорим за това дали заради

европарите за реклама медиите не стават по-зависими и по-положително настроени към рекламодателя. Особено в България. „Принципно има логика да се получават подобни ситуации. Моите наблюдения по проекта, който изпълнявахме, обаче са, че медиите по-скоро реагираха като независима власт“, казва Емона Гешева, управляващ директор на „Актив Груп“. Компанията бе част от консорциума, изпълнил поръчката за информационна кампания за оперативните програми.

Според данните от последното проучване на агенция Market Links вестниците, които са получили най-много реклама от еврофондовете, са обърнали и най-много внимание на властта през 2010 г., при това с доста позитивно отношение.

„Не смятам, че медиите са станали по-зависими или са започнали да имат по-добро

отношение към държавните институции заради парите от реклама от еврофондовете, които получават или може да получат. Рекламните и информационните дейности по европрограмите са задължителни и тези пари така или иначе ще дойдат до тях“, коментира Мая Цанева, експерт към Фондация „Медийна демокрация“.

(Без)спорните резултати

Дали бенефициентите спечелиха от цялото това активно рекламиране? Отговорът не е еднозначен, защото някои може и да е научил нещо, да е чул нещо и да е видял нещо. Със сигурност обаче и медиите, рекламните и PR компаниите спечелиха. Затова и през 2011 г. те ще се надяват на нови траншове от европарите за реклама. Сред печелившите може би са и самите държавни министерства, които бла-

Медиите. Законно

Медиите на фона на свития пазар.

МОСТ

все още се изпълнява
все още се изпълнява

3. **250 ХИЛ. ЛВ.**
Производство и разпространение на CD чрез национален всекидневник В. "СТАНДАРТ"

КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ
от 2007 г. до момента

160 МЛН. ЛВ.

обяви във всекидневници

ОКОЛНА СРЕДА

385 ХИЛ. ЛВ.

видеоклипове, радиорубрика, Fame картички и брошури
BTV, NOVA TV
и БНТ, „ДАРИК РАДИО“

ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ

826 ХИЛ. ЛВ.

електронни и печатни издания и външна реклама

ТРАНСПОРТ

2 МЛН. ЛВ.

популяризиране на програма "Транспорт" чрез телевизии и радиостанции
*към момента по проекта има един сключен договор с „Дарик Радио“

АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ
2007-2008 г.

177.8 ХИЛ. ЛВ.

2 национални телевизии
BTV и NOVA TV

66.6 ХИЛ. ЛВ.

11 национални печатни издания

44.3 ХИЛ. ЛВ.

Регионални медии

17.2 ХИЛ. ЛВ.

7 интернет страници

ОБЩО
306 МЛН. ЛВ.

РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
за 2011г.

197.3 ХИЛ. ЛВ.

информационни рубрики „ДАРИК РАДИО“ и „ФОКУС“

ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ
за 2010 г.

244 ХИЛ. ЛВ.

информационни рубрики „ДАРИК РАДИО“ и „БНР-ХОРИЗОНТ“

Рекламният бизнес приема европроектите като временно решение

годарение на европарите са създали по-топли отношения с някои медии. Затова, а и защото парите са рекла-

ма, така или иначе трябва да се усвояват, през 2011 г. ще има нови обществени поръчки за милиони. ■

Кой как работи МЗХ е най-активният рекламоделател

► Министерството на земеделието и храните е която разполага с най-голям бюджет за реклама и комуникация и съответно е похарчила най-много пари за целта.

► Към електронните и хартиените издания са били насочени около 2.62 млн. лв., а отделно за производство, тиражиране и разпространение на CD за Програмата за развитие на селските райони са заделени 250 хил. лв.

► През миналата година активни рекламоделатели са били и Министерският

съвет, Министерството на околната среда и водите, както и Министерството на труда и социалната политика.

► От Министерството на финансите, което отговаря за програма „Административен капацитет“, казват, че не са заделяли средства за популяризиране и реклама през 2010 г. заради преместването на управлението на програмата, спецификата на процедурите и малкия им брой.

► Пестеливи на реклама се оказват и Министерството на икономиката, енергетиката и туризма и Министерството на регионалното развитие и благоустройството, които акцентират по-скоро на информационни събития.

Усложненията около кандидатстването и изпълнението на обществените поръчки често се посочват като причина фирмите да не желаят да участват в бъдеще

Рекламният бизнес, също както и медиите, е доволен от факта, че може да се намеси като посредник, а в крайна сметка и да спечели част от европарите за реклама и публичност на европрограмите. По този начин в бранша също се опитват да компенсират загубите си от свиването на рекламния пазар с около 20-25%. Въпреки това обаче повечето компании са категорични, че участието им в подобни обществени поръчки е само временно решение на проблемите им и със съживяването на пазара по-скоро биха се отказали от тях, тъй като кандидатстването и

изпълнението им е свързано с много трудности.

Плюс

„Много рекламни агенции се насочиха към изпълнението на проекти, свързани с рекламни дейности по европейски проекти, за да попълнят бюджетите си, които значително намаляха по време на кризата“, коментира Красимир Петков, директор „Връзки с клиенти“ в рекламна агенция „Крес“. Той, а и другите негови колеги казват, че делът на тази тяхна дейност на фона на работата им за комерсиални клиенти не е много голям, но все пак е добър вариант за допълнителни приходи.

„За рекламните и PR агенции обществените поръчки, свързани с проекти за реклама и публичност по европейски проекти, придобиват все по-важно значение. Това е ниша, която се разраства и ще продъл-

жава да расте, в рамките на изпълнението на оперативните програми“, допълва Жанета Дядовска, управляващ директор i2i Public Communications, част от MAG Communications Group.

Минус

Десислава Тодорова-Олованова, управляващ директор на рекламна агенция „Реформа“, обаче добавя нов шрих в картината: „Изпълнението на рекламен проект, финансиран с европейски субсидии, за една агенция е изключително голямо натоварване, а финансовите резултати не са различни от тези при изпълнението на всеки друг проект“. Всички рекламни и медия агенции са категорични, че изпитват доста трудности покрай подготовката на документите, с които кандидатстват по об-

ществена поръчка. Освен това при кандидатстването и по време на изпълнението на проекта те трябва да предоставят парична гаранция, т. е. блокират значителна сума пари за неопределен период от време. Между-временно компанията заделя средства за заплащане на служителите си и за самото изпълнение на проекта, а крайното плащане може да получи и на доста късен етап. За някои това може да означава дори след кризата на рекламния пазар.

„Очакванията ми са, че в бъдеще с преодоляването на кризата рекламните агенции ще се откажат от изпълнението на европроекти за публичност и реклама. Причината е, че процедурите за участие са тежки, подготовката на подобни проекти е много по-трудоемка и несигурна дейност, отколкото работата за един комерсиален клиент“, обобщава Красимир Петков. ■

Държавна компания ще управлява изграждането на магистрала

Компанията ще е готова до юни и ще управлява доизграждането на „Хемус“, „Струма“ и новата „Черно море“

До юни трябва да е готова държавната компания „Стратегически инвестиционни проекти“. „Текстовете за промените в Закона за пътищата са почти готови. Поставили сме си график до края на февруари да мине през МС, да влезе в парламента“, съобщил строителният министър Росен Плевнелиев при отчитане на постигнатото по програма „Регионално развитие“. Компанията ще се занимава с новостроящите се магистрала. Досега министърът говореше за специализирано звено към министерството и не обясни защо идеята е променена към създаване на компания.

Какво ще управлява

Компанията трябва да управлява доизграждането на магистралите „Хемус“ (София - Варна), „Струма“ (София - Калотина) и новата „Черно море“ (Варна - Бургас). Новата компания няма да измести Агенция „Пътна инфраструктура“. Целта била да се разтовари АПИ, в която са концентрирани управлението на инфраструктурните проекти, поддържането на пътищата и т. н. Освен това да се носи ясна отговорност за управлението на проектите, обясниха преди месец от регионалното министерство.

По трите магистрала, с които ще се занимава компанията, има да се довършват различни по дължина отсечки. Например от „Хе-

► Представителят на ЕК Карстен Расмусен (вляво) снима зала „България“ малко преди строителният министър Росен Плевнелиев да отчете свършеното по „Регионално развитие“

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

мус“ трябва да се изгради лот от 8.5 км - това е околновръстният път до пътен възел „Яна“. Обектът трябва да е готов до края на 2012 г., а прогнозната му стойност е 32 млн. EUR. От „Струма“ трябва да се изградят още 132 км - от Долна Диканя до ГКПП „Кулата“, като прогнозната стойност е 250 млн. EUR. Тя трябва да бъде завършена през 2020 г., когато трябва да бъде готов

и аутобанът „Черно море“. Той ще свързва Бургас и Варна и ще е дълъг 100 км. Прогнозната му стойност е 350 млн. EUR.

Негостуиз

При отчета на изпълнението на оперативната програма „Регионално развитие“ стана ясно, че вече са изплатени около 380 млн. лв. на бенефициентите. Над 260 общински проекта за

над 650 млн. лв. обаче са в листата на чакащите. Според Росен Плевнелиев и заместничката му Лиляна Павлова е напълно възможно финансовият ресурс от 3.1 млрд. лв. по програмата да бъде изцяло усвоен. Така през 2013 г. може да се стигне дотам, че от други оперативни програми да се прехвърлят пари по „Регионално развитие“. Пари може да се

прехвърлят не само от наши оперативни програми, а и от други държави.

Откъде пари за саниране

Преди това обаче през лятото държавата ще започне подпомагане на санирането на жилища у нас. 600 сгради ще бъдат санирани с 80 млн. лв. В схемата ще може да се включат и банките. За да се получат европари

обаче, има няколко условия. Едното е да се санира цяла сграда, другото - да има регистрирано сдружение на собствениците като юридическо лице, но такива все още почти няма. Така сдруженията ще може да кандидатстват за европари, които ще са 50% от нужната им сума за енергийно обследване, проектиране и реализиране на проекта. Останалите пари може да бъдат взети като безлихвен заем от банка, твърди министър Росен Плевнелиев. Според него трезорите ще имат интерес към тази схема, защото тя щяла да бъде безрискова за тях. Тепърва това ще се обсъжда с асоциацията на търговските банки.

Освен европари и заеми от банки за санирането може да се ползват средства от продажби на емисии въглероден диоксид, от фонд „Козлодуй“, от компании, предоставящи комунални услуги. Росен Плевнелиев каза още, че ще обсъди с финансовия министър възможностите да възстановяване на данък на лица, които са инвестирали в енергийна ефективност. Такава схема имало в Германия, твърди Плевнелиев.

Министърът припомни, че в страната има 720 хил. панелни сгради, както и такива, които са в изключително лошо състояние. Половината от тези сгради са в София, Пловдив, Варна и Бургас. В панелки в страната живеят около 3 млн. души.

Красимира Янева

С близо 8% са се увеличили декларираните доходи от наем

От тази година земеделските и тютюнопроизводителите вече ще плащат данък върху получените доходи

С 8.44% са се увеличили декларираните доходи от наем през миналата година в сравнение с 2009 г. Това съобщиха от приходната агенция. За 2010 г. са декларираните пред НАП 488 млн. лв. доходи от наем, а година по-рано - 430 млн. лв. Ако обаче се вземе под внимание фактът, че средно за периода 2007-2009

г. цените на наемите са паднали със 17% на 1 кв. м, тогава реално ръстът на декларираните доходи ще е около 25%, обясниха от приходната агенция.

Данъчните отчетоха, че се забелязва подобрене на поведението на наемодателите. През 2010 г. са извършени над 600 проверки и ревизии на различни физически лица, които дават магазини и жилища под наем. Над 300 сигнала са получени в НАП от наематели, чиито хазаи не декларират и не плащат пълния размер на данъците си.

Промените

Както вече стана ясно, от тази година наемателите, а не наемодателите са задължени да внасят дължимия данък от предоставянето на имот под наем. Друга промяна е, че от 2011 г. този данък ще се внася всеки месец, а не както беше

досега на тримесечна база. Целта на тази стъпка е в бюджета ежесечно да постъпват приходи, а не всеки три месеца.

През миналата година около кампанията по деклариране на доходи от наеми в НАП са постъпили около 300 сигнала от наематели за невнасяне на данъци.

Какво ново през 2011 г.

От тази година всички зе-

меделски и тютюнопроизводители вече ще плащат данък върху получените доходи и субсидии. Досега те трябваше само да подават декларация до НАП, без да дължат данък. Тези производители, които са регистрирани като физически лица, ще могат да приспадат 60% нормативно признати разходи и така да намалят облагаемия си доход.

Друга промяна е, че

Кампания ЕТ трябва да подадат три декларации

► Близо две трети от физическите лица, които подават декларации за облагане на доходите, са самоосигуряващи се лица. Става дума за хора на свободни професии като адвокати, консултанти,

земеделски и тютюнопроизводители, ЕТ и др.

► От НАП напомниха, че те освен годишна данъчна декларация трябва да подадат и две осигурителни декларации - образец 1, която се подава ежесечно, и декларация образец 6, която се подава еднократно в срока на подаване на данъчната декларация, тази година 2 май.

младите семейства, които ползват данъчно облекчение за ипотечните кредити, вече ще трябва да подават до НАП само два документа - служебна бележка от банката, че са получили заем, и декларация, че съпругът(та) няма да ползват данъчно облекчение. Те вече няма да се налага да прилагат копия от пет документа.

От приходната агенция уточниха, че 5112 семейства са се възползвали от това данъчно облекчение. Общият размер на данъка върху доходите, който семействата са спестили, е 1.8 млн. лв. Средно всяко семейство е спестило плащането на по около 360 лв. данък.

Кое е същото

Остава изискването физическите лица да декларират дадените и получени заеми за периода 2005-2010 г. От НАП отново

припомниха, че не става дума за банков кредити. През миналата година едва 1000 българи са декларирали, че са получили или дали заеми на роднини и приятели. Само преди година масово притежателите на скъпи автомобили посочваха заемите от приятели като източник на финансиране за покупката на колите.

Бяляна Вачева

11

► хил. са подагнените данъчни декларации от физически лица през 2010 г. От тях едва 400 са подадени по интернет

2 май

► 2011 г. е крайният срок за подаването на годишните данъчни декларации за получените доходи през миналата година. По принцип крайният срок е 30 април, но тъй като тази година той се пада почивен ден, срокът се удължава с два дни

Договорите с мобилните оператори ще може да се прекратяват предсрочно

Това ще бъде записано в Закона за защита на потребителите, който се гледа от икономическата комисия днес

Депутатите готвят промени в Закона за потребителите. Днес той ще бъде обсъждан на второ четене от икономическата комисия. Основната промяна за потребителите е по-голямата им защита при сключване на договор с мобилен оператор. Това коментираха членовете на икономическата комисия към парламента, която обсъжда новостите в закона.

Какво ново

“Ще има специално изменение, което засяга договорите с мобилните оператори”, обясни пред в. “Пари” Валентин Николов, депутат от ГЕРБ и член на икономическата комисия към парламента. Той коментира, че това ще е една от най-важните промени, защото сега мобилните оператори издевателстват над клиентите си. Съпредседелят на Синята коалиция Мартин Димитров също коментира, че това е едно от най-важните неща за потребителите. “Сега, ако човек не отиде месец преди изтичането на договора да го прекрати, мобилните

оператори го подновяват автоматично за срок от две години”, обясни Димитров. Според него това е недопустимо и трябва да бъде променено.

Друга промяна, която ще засегне мобилните оператори, е задължение за шрифта на рекламите, както и възможност за отказ от договор. “Текстовете на рекламите ще трябва да бъдат изписани с еднакъв шрифт, за да не подвеждат потребителите”, обясни Николов. Той допълни, че ще се даде възможност хората да се отказват от договорите си. Това ще става в 14-дневен срок от датата на сключването им. Тези промени са подобни на промените, които бяха направени преди около година в Закона за потребителския кредит.

Под въпрос

Една от идеите за промени е за двумандатна система на председателя на комисията. Тя е по предложение на Мартин Димитров. Той обаче коментира, че не очаква предложението му да бъде прието или поне - не да бъде прието отсега. Източници на вестника коментираха, че целта на това е председателят на комисията Дамян Лазаров да не бъде сменен. Това създава прецедент, защото той е на този пост от 1998 г., което го прави председател при четири поредни правителства. Представители на

► **Дамян Лазаров, който е председател на Комисията за защита на потребителите повече от 12 години, може би ще запази поста си и при това правителство**

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

ГЕРБ се опитаха да обяснят, че всъщност още няма идея дали ръководството да бъде сменено. Ако това не се случи, ще е прецедент в рамките на поредицата промени в независими органи, които управляващите предприеха. При всички тях ръководните органи бяха уволнявани след приемането на закона. Някои бяха преназначавани - например

председателят на ДКЕВР, други бяха сменени.

Депутатите ще приемат и предложението броят на членовете на комисията да бъде намален. Вчера обаче не са знаеше с колко, защото това ще стане ясно по време на второто четене в комисията, което е днес.

Спорен текст

Друга идея е временно-

то ползване на хотели и къщи за почивка да бъде записано при нотариус. Тя обаче е предизвикала спорове и ще бъде внесена за разглеждане в правната комисия. Мартин Димитров обясни, че това вероятно ще бъде записано в друг законопроект, но това ще стане ясно, след като юристите го огледат. Целта на записването при

нотариус е имотът да не се ползва няколко пъти от едно и също лице. Ако се записва при нотариус обаче, потребителите ще трябва да плащат такса, както е по закона за нотариусите. Мнението на част от депутатите е, че това противоречи на други закони и трябва да бъде обсъдено внимателно.

Рагослава Димитрова

КРС търси основание да проверява телекомите за СРС-тата

След “нареждането” от правителството юристите на комисията два дни заседават, но признават, че нямат законово основание

След като министър Александър Цветков поде идеята на вътрешния министър Цветанов Комисията за регулиране на съобщенията да провери мобилните оператори за изтеклите записи с подслушани разговори, комисията се сблъска с невъзможността да го направи. КРС, която има силата да дава и да отнема лицензите на телекомите, може да регулира само и единствено предлаганите от тях услуги. Втори ден юристите на институцията се опитват да намерят законов инструмент, който да им даде правомощие за извършване на поисканата проверка, макар че все още

не признават официално, че нямат такива права.

КРС за СРС-тата

Веднага след изявлението на министър Цветков потърсихме за коментар трите мобилни оператора, както и Комисията за регулиране на съобщенията. Vivacom, Globul и M-Tel категорично заявиха, че са предоставили достъп до мрежите си на МВР и че техните служители нямат нито технологичните, нито законовите средства да подслушат разговор и да го запишат. В същото време КРС втори ден поред до редакционното приключване на броя не успява да даде отговор как точно ще изпълнят желаната проверка и имат ли ресурсите да го направят. Мобилният телефон на председателя на комисията Веселин Божков беше изключен, а секретарката, отговаряща на служебния му номер, препращаше всички обаж-

дания към ПР отдела на комисията.

Становище

Единственият коментар, който комисията даде, е, че всички нейни юристи търсят способности в законодателството на България да извършат проверката. Първоначалното им становище е, че е невъзможно тя да се случи и ако КРС участва в нея, ще бъде в ролята на консултант към друга институция, която има нужните права. Телекомите отново единодушно заявиха, че ще помогнат на държавните органи и са за подобен акт, тъй като ще разсее спекулациите, стига той да е в легалните норми. Все още министър Цветанов не е поискал кадрова проверка на служителите на МВР, които имат достъп до подслушвателната техника и оторизиран директен достъп до мрежите на телекомите.

Георги Панайотов

Под засилена охрана

► **Лигерът на ДПС Ахмед Доган, който не се появява на публични места в последната година, пристигна вчера на заседание на ръководството на партията. След това обаче той не се появи на пресконференцията. ДПС ще решава следващия месец дали да изключи от партията Касим Дал, който миналата седмица напусна ръководството и отправи обвинения срещу Доган**

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

НЕК ще поиска поскъпване на

До две седмици може би ще е ясна цената на АЕЦ „Белене“

След електроразпределителните дружества и Националната електрическа компания вероятно ще поиска увеличение на цената на електроенергията през тази година. Причината е, че държавната компания е подготвила инвестиционен план, който предвижда с над 50% увеличение на разходите за инвестиции през 2011 г., съобщи изпълнителният директор на компанията Красимир Първанов. Най-вероятно искането ще е за поскъпване с 5%. Предвидените в програмата на НЕК инвестиции са в размер на 219 млн. лв., като над 80% от тях трябва да отидат за рехабилитация на мрежата.

Развитие по АЕЦ „Белене“

До две седмици трябва да има яснота по АЕЦ „Белене“, включително и за цената на централата, съобщи още Първанов. Следващата седмица българска и руска работна група ще започнат преговори по всички аспекти на проекта. Това ще бъдат първите преговори след подписването на меморандума между България и Русия в края на ноември. Първанов съобщи, че има ново предложение за цената от руската страна, различно от оповестените преди месец и половина

12

▶ млрд. EUR ще гостигне реалната цена на АЕЦ „Белене“ според Центъра за изследване на демокрацията

„Оптимистичните прогнози за АЕЦ „Белене“ са подвеждащи, защото поради невнимание или заинтересованост не се взимат в предвид възможни рискови фактори

6.3 млрд. EUR. Той обаче призна, че е малко вероятно да бъде и 5 млрд. EUR, за колкото правителството твърди, че настоява.

Някои неудобни данни

В същото време Центърът за изследване на демокрацията представи анализ на управлението в енергийния сектор, който за пореден път поставя под съмнение рентабилността на втора атомна централа. Проучването на неправителствената организация показва, че въпреки почти двойния ръст на икономиката през последните десет години потреблението на електроенергия почти не се е променило (виж графиката). През последните две години принос за това е имала и икономическата криза, при която има свиване на индустриалното производство. За намаляването на енергийното потребление допринася и повишаването на енергийната ефективност.

Икономистите очакват тенденцията да се запази и през следващите години потреблението да остане на същите нива. Анализът показва също, че не се очаква и раздвижване на износа в региона, включи-

Препоръки За по-добро управление на енергийния сектор

- ▶ Елиминиране на дублиращите се функции между енергийното министерство и БЕХ, размишването на отговорности
- ▶ Ограничаване на неприсъщите разходи на държавните компании
- ▶ Създаване на информационна система за енергетиката под формата на общественостъпен сайт и база данни
- ▶ Въвеждане на система

за финансов контрол в сектора, съпроводен с финансови одити

- ▶ Създаване на регистър на договорите за обществени поръчки, сключени от държавните енергийни предприятия
- ▶ Годишен преглед на енергийната политика от Народното събрание
- ▶ Преследване и наказание за злоупотреби при управление на големите проекти и финансовото състояние на държавните дружества
- ▶ Система за обществен мониторинг на проектите и обществените w

Критики Основните недостатъци на енергийния сектор

- ▶ Липса на ясна и добре обоснована енергийна стратегия
- ▶ Явни конфликти на интереси на най-високо политическо равнище и

свързаните с това съмнения за корупция

- ▶ Лошо управление на държавните дружества
- ▶ Липса на адекватен независим надзор над сектора и злоупотреби с монополно положение за сметка на потребителите
- ▶ Политическа приватизация на активи и безконтролен достъп на съмнителни капитали

телно защото във всички страни в Югоизточна Европа се строят нови мощности. Оптимистичните прогнози за АЕЦ „Белене“ са подвеждащи, заключават икономистите от ЦИД. По отношение на финансовата страна на проекта в доклада се предупреждава за редица скрити разходи, с които реалното оскъпяване на проекта ще достигне 10-12 млрд. EUR

Прозрачно, още прозрачно

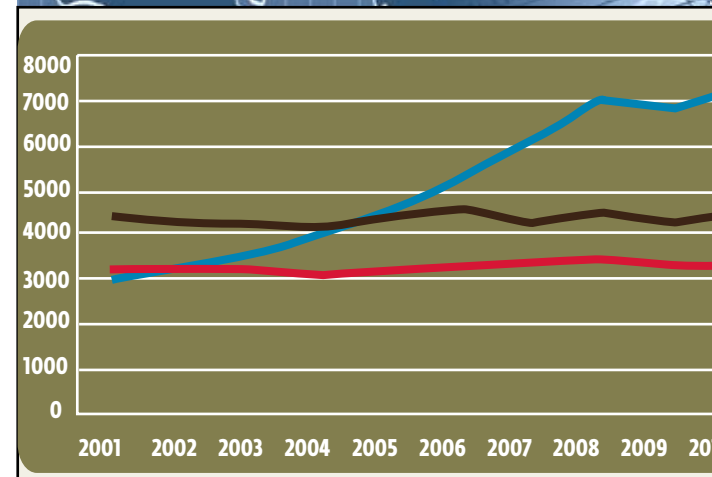
Основните критики на неправителствената организация към управлението на енергийния сектор са в посока липсата на прозрачност. От ЦИД предлагат правителството да създаде регистър на договорите по обществени поръчки в сектора и да засили финансов контрол.

Филупа Рагунова

▶ Енергийният министър Трайчо Трайков (вляво) не строена въпреки подписания меморандум. Тогава АЕЦ „Козлогуй“, каза Трайков

Икономически растеж и потребление на електроенергия в България през периода 2001 – 2010 г. млн. лв./ГВтч

▶ Пенгезов ще поиска от главния прокурор Борис Велчев да провери изказванията на министъра на вътрешните работи Цветан Цветанов, че бивш магистрат е помагал в престъпната дейност на октоподите

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

ВСС отстрани шефа на Софийския

Съдия Пенгезов твърди, че Цветан Цветанов му оказвал натиск

Висшият съдебен съвет отстрани вчера от поста председателя на Софийския апелативен съд Веселин Пенгезов. Наказанието е свързано с факта, че дъщеря му Ана Пенгезова е получила като нуждаеща се право на строеж в Приморско. Основанията на ВСС са, че той е нарушил кодекса за етичното поведение на българските магистрати и е допуснал накарняване на престига на съдиите. С второто той е нарушил Закона за съдебната власт. Решението на ВСС подлежи на обжалване пред Върховния адми-

нистративен съд. Пенгезов още вчера трябваше да напусне поста си. Председателят на Дисциплинарния състав към ВСС Георги Шопов поясни, че Веселин Пенгезов е отстранен само от административна отговорност и остава съдия в апелативния съд.

Пенгезов е първият наказан магистрат от общо петима във връзка с имотния скандал около „бедните“ роднини на висши съдии.

Позицията на виновния

„Отстраних ме, защото така беше наредено“, каза вече бившият председател на Софийския апелативен съд Веселин Пенгезов. Според него е имало среща между членове на ВСС и

вътрешния министър Цветан Цветанов. „Напълно съм убеден, че е имало натиск“, категоричен е експедирателят на САС. Пенгезов обвини министъра на вътрешните работи в оказване на натиск по мярката за неотклонение на задържания при операция „Октопод“ Антон Петров-Хамстера. След това започнали атаките срещу него. „Първо изгониха жена ми от ДАНС, после започнаха атаки срещу мен“, посочи Пенгезов.

Министерска контро

Вътрешният министър Цветан Цветанов заяви, че не е разговарял с отстранения председател на Софийския апелативен съд Веселин Пенгезов за това

Тока с 5%

изключи възможността АЕЦ „Белене“ да не бъде по-остава отворена опцията за седми и осми блок на

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

апелативен съд

дали Антон Петров-Хамстера да остане в ареста.

Според бившия шеф на САС Цветанов твърдял, че той познава хора от групата на „Октопода“ и по-конкретно Николай Велков.

Имало разследване за това, но не били открити доказателства за подобни познания.

Имотният скандал

Пенгезов обясни, че обвинението, по което носи отговорност, е, че дъщеря му - Ана Пенгезова, която също е съдия, е придобила право на строеж в Приморско. Това е било в нарушение на тогава действащата нормативна уредба и това обстоятелство е станало известно на нейния баща.

След като гръмна скандалът, Ана Пенгезова беше единствената, която официално се отказа от правото на строеж в община Приморско.

Съдията ще се жалва на съда

„Съвсем нормално е аз да обжалвам решението на ВСС, защото за мен то е напълно необосновано и незаконосъобразно“, коментира Веселин Пенгезов. Той допълни, че е готов дори да съди държавата в Страсбург. Според него постът председател на САС е много атрактивен. Той намекна, че е възможно мястото на председател на градския, както и за шеф на апелативния съд да бъдат овладени от управляващите. □

Управляващите планират пълна забрана на тютюнопушенето, но само в малките заведения

За по-строги ограничения ще се решава през 2012 г.

В средата на годината да бъде въведена пълна забрана за пушене в малките заведения до 50 кв. м. За това си стиснаха ръцете вчера министърът на здравеопазването д-р Стефан Константинов, председателят на парламентарната комисия по здравеопазване Десислава Атанасова, представители на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма, Българската хотелиерска и ресторантьорска асоциация и Браншовата асоциация на ресторантьорите в София на среща с министър-председателя Бойко Борисов. Решението обаче не е окончателно и още не е съвсем ясно дали забраната наистина ще влезе в сила. Предстои то да бъде обсъдено на политическо ниво от ГЕРБ. Причините за промяната са както в подобряването на здравословната среда за живот, така и на премахването на неравнопоставените условия за работа на бизнеса у нас, обясняват от здравното министерство.

Общественото мнение

Проучване на „Галп интернешънъл“ сред българите през 2009 г. показва, че

► Големите заведения над 50 кв. м сега са задължени да обособят специална зона за пушачи

СНИМКА SHUTTERSTOCK

над 68% от тях предпочитат да бъде въведена пълна забрана за пушенето на обществени места. Засега у нас такава не съществува, а частичната забрана не се спазва от всички пушачи и собственици на заведенията.

Какво се случи досега

В момента в страната има различен режим за ограничаване на тютюнопушенето на закрити обществени места. Големите заведения над 50 кв. м са задължени да обособят специална зона за пушачи. В противен случай трябва да забранят изцяло пушенето в тези заведения. Те обаче не са доволни от

68

► процента от българите искат пълна забрана на тютюнопушенето на обществени места

тази мярка, защото им се налага да инвестират допълнителни средства. Затова в масовия случай собствениците на заведенията решават проблема по най-лесния начин. Просто обособяват едно кътче за непушачи, което се различава от това за пушачи само по табелата. Да, в него хората не

пушат, но димът от залата за пушачи достига до тях поради липса на каквато и да било преграда между двата салона. В същото време собствениците на малките кафенета и барове под 50 кв. м могат да избират дали в тях да се пуши или не. Според бизнеса това създава неравнопоставеност. Затова в средата на годината се очаква да бъде въведена пълна забрана за пушене и в малките заведения. Кога ще бъде окончателно забранено пушенето във всички затворени обществени места, ще стане ясно чак след година - през 2012.

Елена Петкова

Пациенти отново се обявиха срещу търговете за лекарства в болниците

Ще стане ясен броят на пациентите, които досега не са били лекувани, заяви Теодора Захариева

Ако лекарствата за тежко болни преминават за финансиране към здравната каса, ще стане ясен броят на пациентите, които досега не са били лекувани. Това заяви вчера председателят на Центъра за защита на правата в здравеопазването Теодора Захариева. Според нея това е основната причина, поради която Министерството на здравеопазването не желае да създаде механизми за прилагане на реимбурсния модел на финансиране на медикаментите за амбулаторно лечение. При реимбурсния модел НЗОК заплаща стойността на лекарството, изписано от лекаря на даден пациент. При него няма поръчване на прогнозни количества медикаменти, следователно няма недостиг на лекарства или разхищение на финансов ресурс. Чрез търговете за доставка на лекарства обаче се скрива от общест-

веното внимание реалният брой на хората, страдащи от тежки заболявания, за които не достигат медикаменти. Ако тези лекарства се прехвърлят към НЗОК, броят на болните рязко ще се увеличи, казва още Теодора Захариева.

Обществен отпор

Всички национално представени пациентски организации се обединиха около идеята, че търговете за лекарства за тежко болни в лечебните заведения ще създадат пълен хаос в снабдяването с медикаменти. Това според тях е възможно най-лошият механизъм, чрез който здравното министерство прехвърля отговорността за доставката на тези лекарства към болниците. Пациентските организации се опасяват, че новата процедура ще направи болните още по-уязвими. При компрометиране на търга или при обжалване няма да има кой да гарантира лечението на пациентите, предупреди конфедерацията „Защита на здравето“. Те също така ще бъдат затруднени да търсят правата си в съда.

Равносметка НЗОК изплати на болниците пари за юли и юни 2010

► Здравната каса накрая изплати дължимите 50 млн. лв. за извършената медицинска дейност през периода юни - юли 2010 г.

► Средствата са част от гласуваните в Закона за бюджета на НЗОК 100 млн. лв. за неразплатени задължения за предходната година, съобщиха от Националната здравноосигурителна каса. Тя вече изплаща и 16.7 млн. лв. на аптеките за лекарства.

► Средствата са за втората половина на ноември миналата година.

Според пациентските организации търговете за скъпоструващи лекарства в болниците ще създадат инструмент за натиск върху задължените лечебни заведения от страна на фирмите доставчици. Проблем би възникнал и при разпределението на персоналните и инфузионните препарати (препарати за вливания). Биха се създали конфликтни интереси поради наличието на клинични пътеки само за единия вид. „Повечето пари за лекарства, които уж са заложили тази година, ще се компенсират с договаряне на по-висока цена“, предупреди Пламен

Таушанов от асоциацията за закрила на пациентите.

Отговорът на министерството

Здравното министерство не закъсня с отговор. „МЗ се надява, че опасенията на пациентските организации наистина се дължат на неразбиране на материята, а не на други причини“, казва министерството в отговор на всички опасения на пациентските организации. Според институцията всяка промяна се приема трудно и това е основната причина за широкия обществен отпор.

Елена Петкова

Министрите от еврозоната отложиха увеличаването на спасителния фонд

По-строги стрес тестове ще бъдат проведени в същите 91 банки в края на май

Европейските финансови министри решиха да не бързат с решението за увеличаване на спасителния фонд за еврозоната. След двудневната им среща в Брюксел стана ясно и че резултатите от новите банкови тестове ще бъдат публикувани през втората половина на 2011 г.

Отложено

Без окончателно споразумение приключиха дискусиите късно в понеделник дали да бъде увеличен или направен по-гъвкав Европейският фонд за финансова стабилност, който в момента е в размер на 440 млрд. EUR. Германският финансов министър Волфганг Шойбле каза, че пазарите са се успокоили след успешните аукциони на португалски и испански облигации и затова няма нужда да се бърза с такова решение. По думите му то трябва да бъде част от по-голям пакет реформи.

По-строги тестове

Проведените през 2010 г. стрес тестове на банките в Европа показаха, че критериите не са били много строги, тъй като в края на

► Германският финансов министър Волфганг Шойбле каза, че пазарите са се успокоили и затова няма спешна нужда да се увеличава спасителният фонд

СНИМКИ BLOOMBERG

годината няколко ирландски трезора, които успешно издържаха "изпита", се оказаха на ръба на фалита. Новата проверка ще включва по-сериозни тестове за това доколко трезорите ще успеят да се справят с финансови шокове. Те ще се проведат в края на май, а резултатите ще станат ясни през третото тримесечие. Тестовите ще бъдат направени в същите 91 банки, които бяха про-

верени миналата година. Те обаче ще включват не само търговския портфейл, но и банковия портфейл на трезорите.

Разсрочване

Междувременно Гърция побърза да опровергае информацията, че страната може да реструктурира целия си дълг. В интервю за Sky TV вицепремиерът Теодор Пангалос коментира, че е

възможно Атина да разсрочи плащанията си не само по спасителния заем от 110 млрд. EUR, но и по целия си дълг. Според източник от финансовото министерство обаче, цитиран от Reuters, правителството не обсъжда удължаване на срока за целия дълг, а само за заема от Европейския съюз и Международния валутен фонд, за което има предварително споразумение.

Председателят на еврогрупата Жан-Клод Юнкер коментира, че министрите от еврозоната по принцип са обсъдили възможността за намаляване на лихвите по заемите на Гърция и Ирландия. Удължаването на срока на спасителния пакет за Атина не е било разглеждано в подробности, тъй като е част от по-подробен пакет, който предстои да бъде представен. ■

Помощ Европейски фонд за финансова стабилност

► Европейският фонд за финансова стабилност беше създаден през май миналата година, за да предоставя финансова помощ на закъсали гържачи от еврозоната по модела на заема за Гърция, която получи 110 млрд. EUR от ЕС и МВФ. Гървата гържава, на която фондът отпусна спасително финансиране, беше Ирландия.

► Общият размер на фонда е предвиден да бъде 440 млрд. EUR. Тъй като се финансира чрез пласирането на дългови книжа на пазара, за да запази най-високия си кредитен рейтинг, фондът трябва да запази резерви, които на практика намаляват сумата, с която разполага, до около 250 млрд. EUR.

► Миналата седмица Европейската комисия и Европейската централна банка поискаха фондът не само да бъде увеличен, но и средствата да се използват по различен начин. Възможен вариант е той да купува гържачни облигации на вторичния пазар подобно на ЕЦБ.

Страните от ЦИЕ вече преодоляват кризата

Анализаторите на UniCredit виждат различни предизвикателства пред държавите в региона

В по-голямата част от страните в региона вече се наблюдава възстановяване от кризата. Това заяви пред журналисти Радован Джеласич - бизнес съветник на UniCredit за Централна и Източна Европа (ЦИЕ) по време на годишната конференция на EuroMoney за ЦИЕ във Виена. Джеласич, който до края на миналата година беше управител на централната банка на Сърбия, заяви, че предиз-

викателствата след кризата пред всички страни в региона са еднакви, но условията, в които се намират отделните държави, са различни. Според Джеласич най-важен в момента е въпросът дали страните, включително България, ще се върнат към растежа, който имаха преди години - от 5 до 7%.

За различните условия

Бившият гуверньор на западната ни съседка направи сравнение между Сърбия и България. Валутният борд пречи на България да се справи с проблемите, идващи отвън, докато Сърбия, която има плаващ валутен курс, може по-лесно да се

справи с проблемните области в икономиката си.

Растеж, но не като прегу

"Финансирането на бюджетния дефицит е по-скъпо, публичният дълг се увеличава, съответно и натискът върху публичните финанси е по-силен" коментира ситуацията в страните от региона Радован Джеласич. По думите му тези проблеми трябва да бъдат преодоляни тази и следващата година. Бизнес съветникът на UniCredit смята, че страните от региона отчитат икономически растеж, но определено не от нивата преди кризата. Според него всяка държава трябва да има политическа

воля и смелост, за да въведе необходимите мерки за постигане на икономически подем. По думите му обаче в държави, в които предстои избори тази или следващата година, както е в България, хората нямат толкова "ентузиазъм" да направят такива твърди стъпки.

Прогноза

По време на конференцията на EuroMoney Радован Джеласич прогнозира икономически растеж в следващите години за страните от Централна и Източна Европа от порядъка на 3-4%. Въпреки това инфлацията в целия регион отново се увеличава и централните банки трябва

да разберат, че условията се променят - не са тези от 2004-2005 г., коментира бизнес съветникът на UniCredit. По отношение на еврозоната Джеласич

изрази надежда, че България и Сърбия искат да се присъединят към едно успешно евро, а не към несигурна валута.

Елина Пулчева

Рецепта Инвестициите трябва да са правилните

► Използване на еврофондовете и правилни инвестиции, за да бъдат създадени необходимите инфраструктурни проекти, които да направят икономиката конкурентоспособна. Така директорът "Стратегически анализи

за Централна и Източна Европа" в UniCredit Дебора Револтела описва най-важната задача на страните след излизането им от кризата. По думите ѝ са необходими и реформи за създаването на ефективна пазарна среда.

► Според Револтела трябва да се инвестират основно в експортноориентирани сектори като автомобилостроенето. Страните от Централна Евро-

па са специализирани в този сектор, който може да регистрира огромен растеж. "Позитивното сега е, че регионът поема поръчки от цяла Европа, което значи, че международните компании, които имат заводи в ЦИЕ, трябва да бъдат ефективни", посъветва Револтела. По думите ѝ това ще е голямо предимство в региона. ► Страните от Централна Европа излизат първи

от кризата, докато в Югоизточна Европа се вижда забавяне във възстановяването, каза Револтела. Тя посочи Турция за пример като страна, която преодолява много успешно кризата. "Турската икономика беше много добре подготвена, вероятно заради кризи в миналото те имат много добра инфраструктура и реагират доста добре", коментира Револтела.

► Радован Джеласич, бизнес съветник на UniCredit за Централна и Източна Европа

Мнение**Банките ще прекратят промоциите по ипотеките**

Проблемът на кредитополучателите не е как да погасят предсрочно заемите си, а как изобщо да ги връщат. Няма

опаски пред банките за връщане на кредити. Това не е проблем, който се нуждае от законово решение в момента.

Предложението да се премахнат наказателните лихви вероятно е опит да се продължи линията на промените при

потребителските кредити, но не приемам, че така се помага на кредитополучателите. За банките това означава, че няма да може да предлагат сегашните промоционални условия в полза на клиентите си.

Петър Андронов,
главен изпълнителен директор
на СИБАНК

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ

ГЕРБ ще премахва наказателните такси по ипотечните заеми

Депутати мотивират предложението си със защита на потребителите и стимулиране на конкуренцията между банките. Банкери и икономисти обаче не виждат смисъл и не очакват реална промяна

Депутатите ще обсъждат идеята за премахване на наказателните такси при предсрочно погасяване на ипотечни кредити. Предложението вече е внесено от депутата от ГЕРБ Стефан Господинов и група народни представители. Господинов обясни, че промяната още днес ще бъде гледана от бюджетната комисия в парламента, а очакването му е през февруари да влезе за гласуване в пленарната зала. Според източници на в. „Пари“ предложението ще бъде подкрепено и от сини, и от червени депутати, а основната му цел е освен защитата на потребителите и засилване на конкуренцията между банките.

Оказа се обаче, че идеята има и негативни страни. Според икономистите това може да доведе до повишаване на лихвените нива по ипотечните заеми. Банкерите са на мнение, че по този начин не се помага на кредитополучателите, а ако предложението бъде прието, финансовите институции ще прекратят сегашните промоции по ипотечни кредити.

Първи бяха потребителските кредити

„Такава промяна беше направена миналото лято при потребителските кредити“, обясни вносителят на предложението Стефан Господинов. Промяната тогава се наложи заради синхронизацията с европейската Директива за потребителския кредит. Сега Господинов предлага наказателната лихва да се премахне и за ипотечните кредити, а за това е необходима промяна в Закона за кредитните институции.

За по-добра икономика

„Това трябва да бъде направено и при ипотечните кредити, защото иначе бизнеспът изпада в неравнопоставено положение по отношение на банките“, обясни Господинов. По думите му много често банки-

” Това ще доведе до несигурност на финансовите потоци на банките, които може да повишат лихвите

Светла Костадинова,
икономист от Института
за пазарна икономика

те начисляват наказателни такси от 5%, а понякога и повече, а това ощетява и бизнеса, и физическите лица. Според него наличието на тази такса лишава хората и компаниите от възможността да се възползват от по-добри условия, които се предлагат от други банки. „Това е нормален ход да защитим и потребителите, и бизнеса“, обясни депутатът от ГЕРБ.

Той допълни още, че неговото предложение е таксите да се премахнат изцяло, но това ще бъде обсъждано допълнително с експерти. Господинов коментира, че ако не се премахнат напълно, то поне трябва да бъдат сведени до минимум.

„Ако това предложение се приеме, ефектът ще бъде моментален, защото ще има реална конкуренция на пазара на ипотечни кредити“, обясни още Господинов.

Из архивите

Промените, които сега лансират депутатите от управляващата партия, всъщност не са нови. Подобни обсъждания в парламента е имало и преди. Същото предложение е било направено и от независимия депутат в предишния парламент Минчо Христов.

Според бившия еврокомисар по въпросите на потребителите Меглена Кунева не трябва да има наказателна такса при ипотечните кредити. Тя обаче обясни, че това би довело до много сложни преговори. Още преди година, когато беше обсъждана Европейската директива за потребителския кредит, споровете бяха

► Според bankerите промените няма да доведат до особен ефект за кредитополучателите. Икономистите са на мнение, че те крият риск от по-високи лихви

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

” За момента предсрочното погасяване не е много често явление, а освен това няма да се отрази сериозно на печалбата на банките. Ние не печелим от това

Виолина Маринова,
председател на Асоциацията на
банките в България и гл. изп. дирек-
тор на Банка ДСК

тежки. В момента в около половината от европейските държави банките не начисляват наказателни лихви и по ипотечните кредити.

А интересът на банките?

Според bankerите пред клоновете на финансовите институции няма опаски

от хора, които искат да върнат предсрочно заемите си. „Проблемът на кредитополучателите не е как да погасят кредитите си по-рано, а как изобщо да ги връщат. Няма опаски пред банките за връщане на кредити“, коментира Петър Андронов, главен изпълнителен директор на СИБАНК. По думите му това не е проблем, който има нужда от законово решение в момента. Андронов коментира още, че по този начин не се помага на кредитополучателите.

Председателят на Асоциацията на банките в България Виолина Маринова, която е и главен изпълнителен директор на Банка ДСК, обясни, че при премахването на тази такса трябва да се гледа по-глобално, защото цената на един ипотечен продукт се определя сложно. Тя обясни още, че

ако предложението се приеме, то няма да се отрази сериозно на банките, няма да засегне много печалбите им точно защото кредитополучателите, които връщат заемите си по-рано, не са много.

А според Петър Андронов, ако се приеме идеята, то това може да доведе до премахване на сегашните промоционални условия по ипотечните кредити. Причината е, че те имат смисъл само ако се спазва целият срок на един дългосрочен ипотечен кредит. Според него в противен случай банките ще понесат загуби.

Икономистите против

Според икономистите идеята не е добра и не е подходяща за пазарната икономика. Светла Костадинова от Института за пазарна икономика обясни, че това

” Ако това предложение се приеме, ефектът ще бъде моментален, защото ще има реална конкуренция на пазара на ипотечни кредити

Стефан Господинов,
депутат от ГЕРБ, вносител на
идеята

ще доведе до несигурност на финансовите потоци на банките. По думите ѝ защитната реакция в тази ситуация може да е вдигане на лихвените нива. „Много банки предлагат реструктуриране на кредити и всеки, който иска да промени условията си, може да го направи и сега“, допълни тя.

Радослава Димитрова

Борсата в на една м

Все повече български компании опитват да отхапят от златната ябълка на източноевропейския финансов пазар

Да не качиш акциите си за търговия в Полша започва да прилича на това да нямаш бизнес в Китай. Ако попаднеш в категорията, значи си много назад с модните тенденции. Да, Полша наистина е най-модната дестинация за листване на акции в последните 2-3 години, а през 2010 г. тази тенденция започва да се превръща в истерия.

Логично към най-бързо разрастващия се капиталов пазар в Източна Европа се насочват и все повече български компании. Една от тях - "Интеркапитал пропърти дивелопмънт", вече е там, "Енемона" обяви плановете си през миналата седмица, а "Софарма" работи от 2 години по двойното листване и по план до началото на лятото трябва да се търгува във Варшава. Толкова ли е лесно да стъпиш на пазара в Полша и какво, ако го направиш?

Конкуренцията не чака

"Не е като да отидеш наготово и да вземеш парите", категоричен е Николай Майстер, изпълнителен директор на посредника "Интеркапитал маркет"

и архитект на идеята за листването на АДСИЦ-а във Варшава. Конкуренцията на полския пазар е жестока. Освен местните дружества точно заради големите възможности във Варшава към пазара се насочват украински, турски и други компании. Голямата борба е за парите на полските пенсионни фондове, които държат активи за управление за около 150 млрд. EUR. "Фондовете може и да имат доста средства, но акциите от IPO и увеличения на капитала, които се предлагат във Варшава, са за много над техните възможности, затова и борбата за тези пари е голяма", обяснява Майстер. "Интеркапитал" дори планува ново увеличение на капитала в опит да набере още 27 млн. лв.

Историята на една компания

Че е доста трудно българска компания да пробие на полския пазар, твърди и портфолио мениджърът на договорния фонд "Аванс Източна Европа" Александър Николов - човекът, направил най-високата доходност у нас за ми-

Конкуренцията във Варшава е жестока

Има много наши компании, които мислят да се листват, но засега само ние успяхме. Ако някой си мисли, че качването на акции в Полша е толкова лесно и само отиваш там и събираш парите наготово, изобщо не е така. Там конкуренцията е жестока. Таксите са сходни. Годишната такса за поддръжане на емисията е към 760 лв. Горедолу колкото е и нас. Иначе има и такса за въвеждане, хонорар към адвокат за писане на проспекта - сходен е с българския. Технологичната връзка между депозитарите се осъществява чрез УниКредит Булбанк. Ще използваме парите от увеличението на капитала по предназначение, както и преди

Николай Майстер,
изпълнителен директор на
"Интеркапитал маркет"

„Ще използваме парите от увеличението на капитала по предназначение, както и преди - за развитие на проекти и придобиване на нови

- за развитие на проекти и придобиване на нови. Ситуацията на пазарите сега е по-оптимистична - както на финансовия, така и на пазара на недвижимости. Перспективите в сектора на ваканционни имоти са по-добри. Има много оценки от чужди анализатори, че именно пазарът на ваканционни имоти е в по-добро състояние, защото за него не играе роля географският фактор. В България много хора не ги харесват, но навън не е така. С парите, които наберем, ще довършим проекта си в Боровец и ще разширим другия си проект "Марина кейп". В Боровец ще се огледаме и за допълнителни обекти, било то готови или просто на парче земя. □

Присъствието в Полша не е никак евтино

Удоволствието една компания да се листне на борсата във Варшава не е евтино. Трябва да се избере местна юридическа кантора, която да помага при реализация на емисията. Предимствата за дружествата са, че пазарът е по-ликвиден, и това позволява да получат по-обективна пазарна оценка.

Ако емисията се търгува на официален пазар, а не алтернативния NewConnect и ако всичко е направено според изискванията, няма причина да не очакваме българските компании да се оценяват като полските. Досега никой

Илиан Скарлатов,
изпълнителен директор на
"Кей Би Си Секюритис",
клон България

„Скоростта, която набраха поляците, ги прави обединяващ пазар за региона

не го е направил, тепърва ще видим какво ще се получи.

Полша е традиционен пазар за източноевропейските компании. Скоростта, която набраха поляците, ги прави обединяващ пазар за региона.

Плановите са "Енемона" да се листне през май. Разговорите с емитента до момента показват, че шансът за успех на емисията е много голям. До май обаче има четири месеца, а в нашия бизнес за толкова време нещата може да се променят силно положително или отрицателно. □

Полша - мечта разстояние

налата година отчасти и чрез инвестиции в Полша. “За да има успех във Варшава, българската компания трябва първо да има борсова история у нас”, категоричен е Николов. По думите му конкуренцията наистина е голяма, а нашите компании са непознати. И това не е изненада, защото за всеки един местен инвеститор дружествата,

регистрирани и оперирани на чужд пазар, са нещо ново. За избора на компания много голямо значение има и перспективата пред страната. “Няма как да обясниш на инвеститор, че българската компания е перспективна, ако той е решил да вложи в турско дружество, просто защото тяхната икономика расте много по-бързо”, казва Майстер.

А колко струва

Всичко опира и до средства. Илиан Скарлатов, който е изпълнителен директор на “Кей Би Си Секюритис”, клон България, които са посредници при листването на най-новия кандидат за Полша - “Енемона”, твърди, че операцията не е никак евтина. “Предимствата за дружествата са, че пазарът е по-ликвиден и това позволява да получат по-обективна пазарна оценка”, твърди той.

Именно възможността за привличане на повече инвеститори е в основата на интереса към пазара там. “Варшава е пазар, който е регионален лидер, събира много инвеститори, които искат да купуват акции от Източна Европа”, обяснява намеренията на “Енемона” Прокопи Прокопиев, “директор корпоративна политика”.

По думите му “Енемона” очаква да получи по-висока оценка след излизането си на пазара в Полша. “За решението да изберем Варшава на първо място натежа техническото свързване между пазарите.” Именно техническото обезпечение е големият проблем на за-

пътилите се към Полша български компании. Липсата на директна връзка между депозитарите дълго време отказваше “Софарма” от опитите да се листва двойно. За момента е възможно единствено двойното листване, но не е възможно прехвърлянето на акции от единия пазар към другия.

За да продадеш акции обаче, трябва да работиш с посредник, който е член на Варшавската борса. Това може да са банките, но таксите при тях са високи.

Има малко разлики

А разликата между българската и полската борса е очевидна. За миналата година оборотът във Варшава е около 400 пъти по-голям от София. На полската борса са направени 112 първични публични предлагания, а у нас нито едно (виж графиката).

Разликата до голяма степен се дължи и на държавната политика. Полското правителство предприе мерки за раздвижване на пазара и приватизира през борсата няколко държавни компании. На пръв поглед плановите на българското и полското правителство в тази област не се различават. Но докато у нас през 2010 г. всичко остана на идейно ниво, във Варшава действаша мащабно. В крайна сметка това доведе до желанието и български компании да се листват в Полша. А намерението българският пазар да бъде регионален лидер си остава само на думи.

Мирослав Иванов

Прокопи Прокопиев,
директор “Корпоративна
политика” в “Енемона”

” Полската борса е пазар, на който “Енемона” ще бъде оценена, защото има сходни компании и на база техните резултати и търговията с тях преценяваме, че акциите ни са подценени. Варшава е пазар, който е регионален лидер и събира много инвеститори, които искат да купуват акции от Източна Европа

Компанията трябва да има история

За да е успешно листването на компания в Полша, тя трябва да е добре позната и у нас. Не мисля, че само с листването нещо ще се промени по отношение на ликвидността ѝ. Компанията трябва да има история, да е борсово листвана, да има търговия с акциите ѝ. За да може да имат дълготраен ефект, трябва именно историята, иначе ще съберат някакви пари и това е. Аз не бих купил акции за фонда си от българска компания навън, защото мога да го направя тук. Същото е и за всички български институционални инвеститори. За успеха на емисията е важно и от коя страна е компанията,

Александър Николов,
портфолио мениджър
на “Агванс Източна Европа”

” Аз не бих купил акции за фонда си от българска компания навън, защото мога да го направя тук

защото инвеститорът гледа от общото към частното, от перспективите пред икономиката в дадена страна към конкретната компания. □

Приватизацията е двигателът на борсата във Варшава

Първичните публични предлагания в Полша достигнаха над 3.8 млрд. EUR през 2010 г.

Усилията на полското правителство да намали бюджетния дефицит с приходи от приватизация са основната причина за силното представяне на Варшавската фондова борса (ВФБ). Няколко големи държавни компании бяха качени за търговия на борсата през 2010 г.

Сред първите

Първичното публично предлагане на застрахователното дружество PZU през май осигури на правителството 2.5 млрд. USD. Само месец по-късно държавата пласира мажоритарен дял в енергийната компания Tauron Polska Energia за 1.3 млрд. USD. Тези две IPO са в Топ 10 по обем в Европа, показват данни на PricewaterhouseCoopers.

Дебют

През миналата година ВФБ

беше и първият борсов оператор в Европа, който стана публично дружество. Правителството получи 1.2 млрд. злоти (420 млн. USD) от продажбата на 64% от ВФБ през октомври. Общо за миналата година ВФБ е втора в Европа по обем и брой на IPO след Лондонската борса. На борсата са пласирани 112 нови емисии на обща стойност 3.808 млрд. EUR. Сред по-малките борсови предложения на държавата миналата година са минори-

тарни дялове в Група Lotos и в медодобивната компания KGHM Polska Miedz. През 2011 Полша планира да продаде дялове в 300 държавни компании. Сред компанията, за които се планира IPO, са производителят на коксови въглища Jastrzebska Spolka Weglowa SA и Bank Gospodarki Zywnosciowej. Правителството може да се опита да продаде и още акции на PKO Bank Polski, застрахователя PZU и енергийната компания PGE. □

Капиталовите пазари в София и Варшава в цифри, данни за 2010 г.			
	Варшавска фондова борса		Българска фондова борса
Пазарна капитализация млрд. лв.	273,74	➤	10,75
Брой на листваните компании	400	➤	398
IPO	112	➤	0
Оборот акции, в млн. лв.	236 654,55	➤	682,94
Изменение на водещия индекс (%)	18.77	➤	75.19

Около 600 хил. домакинства у нас гледат цифрова телевизия

51% от българите активно ползват интернет като източник на информация, а 52% от тях вече не четат вестници

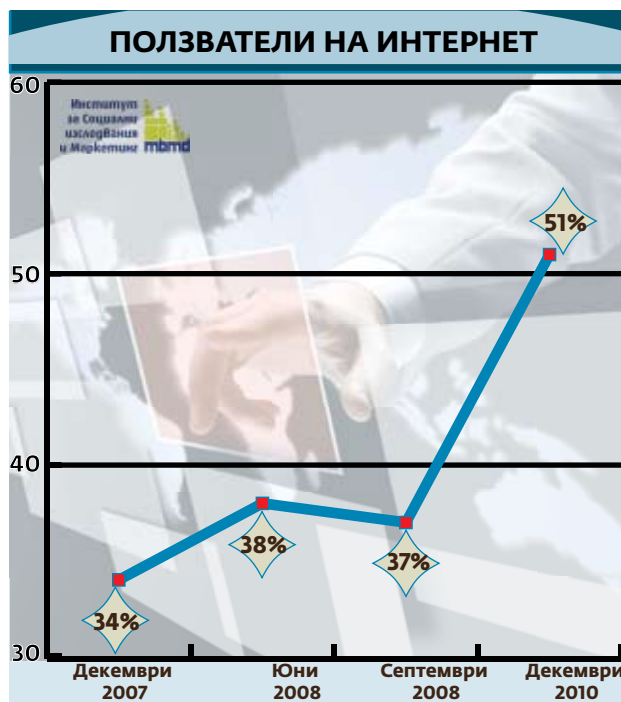
С 13% за три години са се увеличили българите, които гледат цифрова телевизия. Това показва социологическото проучване на агенция MBMD за развитието на медийния пазар у нас. То е проведено в края на 2010 г. сред 1213 респонденти в цялата страна. Ако през 2007 г. едва 10% от населението са гледали цифрова телевизия, то през изминалата година те вече са нараснали на 23%. „Това означава, че вече около 600 хил. от домакинствата у нас предпочитат цифрова-

та телевизия, макар тя да е по-скъпа”, каза директорът на социологическата агенция Мира Радева. За сметка на това ползвателите на ефирна телевизия рязко спадат - от 32% през 2007 г. на едва 18% в края на 2010. „Само крайно бедните хора и тези, които не се интересуват от телевизия, вече ползват ефира”, коментира Радева. Кабелната телевизия също губи позиции спрямо цифровата, сочи проучването. 53% от българите в момента ползват кабела ка-

то средство за приемане на телевизионен канал. Преди три години те са били с 5% повече.

Възходът на нишовите канали

Още една любопитна тенденция се наблюдава в проучването на MBMD за развитието на медийния пазар в България. Свирепата конкуренция между две от най-големите телевизии у нас - bTV и Нова тв, вече се размива. „Предпочитанията на зрителите все по-осезаемо се насочват към

специализираните филмови и спортни канали, както и тези, които излъчват документални научни поредици”, коментира Мира Радева. Например телевизия „Диема” е предпочитана от 20% от зрителите. bTV Cinema също набира скорост. Тя е любима на 16% от българите.

И все пак най-гледаната телевизия си остава bTV. Тя е предпочитана от 91% от българите. „Профилът на аудиторията ѝ обаче като че ли се промени през годините. Ако през 2007 г. я предпочитаха повече младите, сега тя е най-гледана сред хората над 60 години”, коментира още директорът на MBMD. Според нея това се дължи преди всичко на турските сериали, които телевизията започна да излъчва. След bTV в класацията на най-предпочитани телевизии се нарежда Нова тв. Тя е любима на 70% от българите.

Инвазията на интернет

С 15% са се увеличили ползвателите на интернет, сочи още проучването на MBMD. Ако през 2007 г. те са били едва 34% от цялото население, в края на 2010 г. вече са се повишили на 51%. Проучването посочва още, че 91% от хората, които ползват интернет, сърфират в мрежата всеки ден или най-малко 2-3 пъти в седмицата. „Това означава, че хората, които веднъж започнат да ползват мрежата, се пристрастяват към нея и остават лоялни нейни клиенти”, коментира Радева.

За сметка на това процентът на хората, които не четат вестници, рязко се е покачил през последните три години. През 2007 г. 31% от българите не се интересуват от пресата, а в момента те са 52%. Въпреки че аудиторията на печатните медии намалява, вестниците „Труд” и „24 часа” остават най-предпочитаните всекидневници.

Елена Петкова

Морските аерогари отчетоха ръст на пътниците през 2010 г.

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

На летищата в Бургас и Варна е започната и мащабна инвестиционна програма

Летищата в Бургас и Варна отчетоха ръст на пътниците и извършените полети за 2010 г., съобщиха от “Фрапорт Туин Стар Еърпорт Мениджмънт” - компанията, занимаваща се с тяхното управление. Общо двете аерогари са превозили над 3.1 млн. пътници, обслужили са над 28 хил. полета и са обработили повече от 5700 тона товари. Според управляващата компания този ръст показва раздвижване в авиационния и туристическия сектор след трудната 2009 г., но ключовите пазари за морските летища са останали традиционните Германия, Русия и Великобритания.

Пътници

Летище Бургас е регистрирало увеличение от 11.12% на пътниците за изминалата

година, докато за аеропорта във Варна ръстът е от 0.3%. Бургас отбелязва и забележителен 100% ръст на обработеното карго за този период. Именно това е било и най-натовареното българско летище през пиковите месеци на туристическия период. В периода юли - август през летище Бургас са преминали над 500 хил. души на месец.

Нови проекти

За последната година са проектирани нови пътнически терминали, разширени са самолетните стоянки на перона на летище Бургас. Започнал е строежът на нови сгради на администрацията, каргото, пожарната в Бургас, разчистването на терена за строителство във Варна и др. Дадено е и началото на процедурата за избор на изпълнителя за строителството на новите летищни терминали на двете морски летища.

Пламен Димитров

Goldman Sachs се отказва да продава акции на Facebook на клиенти в САЩ

Силният интерес към офертата може да привлече повече инвеститори, отколкото позволява законодателството за непублични компании

Американската банка Goldman Sachs оттегли офертата си към инвеститорите от САЩ да участват в покупката на акции на Facebook на обща стойност 1.5 млрд. USD. Причината е, че сделките с книга на непубличната компания може да се окажат в нарушение на законите в страната. Инвеститорите от други

1.5

▶ млрд. USD е стойността на акциите на Facebook, които банка Goldman Sachs ще предложи на клиенти извън САЩ

части на света обаче ще може да се възползват от предложените акции.

По закон

Офертата предизвика силен интерес, тъй като Facebook се оценява на 50 млрд. USD. Това е осуетило плановете на Goldman Sachs да продаде акции само на специалните си клиенти. Заради широкото медийно отразяване предложението е привлякло и вниманието на Комисията по ценни книжа и фондови борси и банката е решила да прекрати операцията в САЩ.

▶ В момента операторът на социалната мрежа Facebook се оценява на 50 млрд. USD

СНИМКИ BLOOMBERG

Съгласно законите в страната, ако една компания има над 500 акционери, тя трябва да се регистрира в комисията и да публикува отчетите си. Целта е да се ограничи продажбата на акции в компании, които не се търгуват на борсата. Goldman Sachs се е отказала и от намеренията си да позволи на висшите си служители по света да участват в покупката на акции, тъй като това

щяло да бъде за сметка на клиенти на банката.

Неузбежно

Запознати със сделката коментират пред Financial Times, че еуфорията около офертата е била предизвикана от изтичането на информация в началото на януари. Според наблюдатели обаче това е било неизбежно, тъй като самото споменаване на Facebook е достатъчно, за

да привлече вниманието както на инвеститорите, така и на регулаторните власти. Изключването на американските инвеститори от операцията няма да промени плановете на Facebook за набиране на капитал.

Бум на пазара

В началото на годината стана ясно, че Goldman Sachs и руската технологична компания Digital Sky

Technologies са инвестирали общо 500 млн. USD в оператора на социалната мрежа. Участието на американската банка е 450 млн. USD с опция до 75 млн. USD от дела да бъдат продадени на руснаците. Със средствата Facebook планира да извърши някои придобивания и да разработи нови услуги и продукти. Напоследък се наблюдава бум на извънборсовия пазар на акции в

500

▶ акционери е таванът, над който компаниите в САЩ са длъжни да се регистрират и да разкриват публична информация

компаниите като Facebook, Twitter и LinkedIn, които в момента се проучват от регулаторната комисия. □

Директор беше уволнен заради Wikileaks

Шефът на германската ОНВ-System се е изказал негативно за проекта Galileo пред американски дипломати

Германската компания ОНВ-System, която участва в изграждането на европейската система за сателитна навигация Galileo, обяви, че е освободила главния си изпълнителен директор. Причината Бери Смутни да остане без работа е информация в Wikileaks, в която той описва проекта като „глупава идея“.

Междувременно вчера Европейската комисия обяви, че между 2014 и 2020 г. в Galileo ще трябва да се инвестират още 1.9 млрд. EUR, за да се доизгради инфраструктурата. Досега за проекта са предвидени 4.5 млрд. EUR за периода 2007-2013 г., когато системата

трябва да бъде изведена в орбита.

Без алтернатива

Късно в понеделник ОНВ-System обяви, че не вижда алтернатива на уволнението на Смутни, тъй като това е единственият сигурен начин да се предотвратят по-нататъшни щети за компанията. Изказването на бившия директор беше публикувано като част от дипломатически документи на Wikileaks в норвежкия в. Aftenposten.

Европейски отговор

Миналата година германската компания спечели договор за 566 млн. EUR за изграждането на 14 сателита за Galileo. Системата трябва да стане европейският отговор на американската Global Positioning System (GPS). Нещо повече, Galileo трябва да бъде по-модерен в технологично отношение

от щатския си еквивалент, тъй като ще предоставя по-точно позицията на автомобили, кораби и хора, които използват навигационни устройства.

Световен пазар

Пазарът на приложения за сателитна навигация в света се очаква да достигне 240 млрд. EUR до 2020 г. По оценки на Брюксел между 6 и 7% от брутния вътрешен продукт в Европа (800 млрд. EUR) зависи от сателитна навигация.

Според информацията на Wikileaks обаче по време на посещение в посолството на САЩ в Берлин Смутни е казал: „Мисля, че Galileo е глупава идея, която обслужва основно интересите на Франция“. В петък ОНВ-System заяви, че Смутни е отрекъл да е правил такова изказване и че е потвърдил пълната си ангажираност с проекта. □

Индекс на деня

1.11

► процента поскъпна на STOXX 50 до 2942.85 пункта

” Водещият европейски индекс STOXX 50 поскъпна с 1.11% и по този начин стана най-добре представящият се индекс в Европа по време на последната борсова сесия

Стока на деня

10

► USD за метричен тон поскъпнах котировките на какаото

” Какаото отново поскъпна, макар и с минималните 0.3% на борсата в Ню Йорк, след санкциите, които Европейският съюз наложи на най-големия производител в света - Бряг на слоновата кост

Валута на деня

2.1

► млн. акции на „Прайм Пропърти БГ“ АД СИЦ минаха през БФБ

” Позицията на „Прайм Пропърти БГ“ АД СИЦ донесе най-голяма част от оборота на Българската фондова борса, след като 2.1 млн. акции преминаха през регулирания пазар

Петролът остава на границата от 100 USD за барел

Котировките на суровия петрол се търгуваха близо до 27-месечен връх в Ню Йорк. Цената на нефта тръгна нагоре, след като Международната агенция по енергетика (МАЕ) повиши прогнозата си за търсене на черното злато през 2011 г., мотивирайки прогнозата си с по-бързото икономическо възстановяване на световната икономика.

В доклад на МАЕ се казва, че търсенето на петрол в световен мащаб през 2011 г. ще се увеличи до 89.1 млн. барела дневно, или с 1.4 млн. барела повече от предходната прогноза. През декември очакванията на агенцията бяха, че търсенето на петрол ще достигне 88.8 млн. барела дневно през тази година.

Междувременно Royal Dutch Shell обяви, че от 15 януари са затворени четири платформи за добив на петрол от сорта Брент в Северно море. От компанията са отказали да коментират причините за затварянето, като не са дали и срок, в който

Атанас Христов
atanas.hristov@pari.bg

” В Ню Йорк цената на нефта тръгна нагоре и докосна 27-месечен връх, след като Международната агенция по енергетика повиши прогнозата за търсене на суровината през тази година

добивът от платформите ще бъде възобновен. През миналата седмица цената на американския лек суров петрол се повиши с 4%, след като на 8 януари нефтопроводът

► По-голямото търсене на горива от световната икономика кара котировките на нефта да растат

„Трансаяска“ беше затворен заради изтичането на петрол. На 3 януари тази година фючърсите на петрола достигнаха 92.58 USD за барел, което беше 27-месечен връх.

След като аварията на нефтопровода „Трансаяска“ беше отстранена и тръбата отново заработи, цената на петрола се върна малко назад. По време на вчераш-

ната сесия в Ню Йорк петролът с доставка през февруари се понижи с 0.34% до 91.23 долара за барел. На Лондонската петролна борса сортът Брент с доставка през

март загуби 0.13% от стойността си до 97.30 USD за барел. По време на по-ранната сесия в Лондон цената му обаче достигна 98.37 USD за барел. □

Обрат

► Канадският долар достигна рекордно висока стойност спрямо щатския долар, но решението на централната банка в северната страна да запази лихвата на 1% накара инвеститорите да се насочат към капиталовия пазар

СИМКИ BLOOMBERG

БТК докосва 2 млрд. лв. капитализация

Индексът на сините чипове на Българската фондова борса отчете най-голям ръст по време на вчерашната сесия. Бенчмаркът на капиталовия пазар се повиши с 1.52% до 383.13 пункта. Равнопретегленият BGTR30 добави 0.59% до 321.18 базисни точки, а широкият BG40 се повиши с 0.23% и затвори на 119.75 пункта. Единствено имотният индекс BGREIT не промени стойността си и

остана на ниво 45.88 точки. Книжката на най-голямото дружество на БФБ по пазарна капитализация - „Българска телекомуникационна компания“ АД продължи възхода и достигна 5.90 лв. за акция. Капитализацията на компанията се повиши с 9.26% и достигна 1.7 млрд. лв. Най-печелившите компании в Sofix бяха Централна кооперативна банка и Българо-американска кредитна банка.

НАЦИОНАЛЕН ТЕЛЕФОН ЗА ЗАЯВКИ
0 7001 7001
НА ЦЕНТА НА ЕДИН ГРАДСКИ ЛАДЪСОР

6000 НАСЕЛЕНИ МЕСТА
ВСИЧКИ КУРИЕРСКИ УСЛУГИ
ДО ВСЯКА ТОЧКА НА
БЪЛГАРИЯ

НА ЕДНАКВО
НИСКА ЦЕНА

SPF 300
L'ESPERO BULGARIAN SERVICES
РЕЧЕНО. СТОРНО.

Социалната платформа Quora може да се окаже следващият глобален феномен

Замислена като сайт за въпроси и отговори, уеб услугата разполага с голяма инвестиция и ноу-хау на двама от топпрограμισите, създали Facebook

Няма сигурна рецепта за разработването на успешен и печеливш онлайн проект. Дори най-добрите идеи може да бъдат спрени от напълно непредвидимия интерес на потребителите, което доведе до тенденцията от последните десет години за създаването на множество и разнообразни сайтове. Quora е един от тях. Замислен като сайт за въпроси и отговори, той в момента има два много силни коза за успеха си - голяма инвестиция и ноу-хау на двама от топпрограμισите, създали Facebook. Но дали те ще се окажат достатъчни за успеха му, тепърва времето ще покаже.

Летящ старт
Quora успя да стартира особено бързо - половин година след създаването на идеята за него. Сам по себе си това е един впечатляващ резултат, тъй като подобни проекти отнемат и до три години за разработка. През януари миналата година беше пусната затворената му бета тест версия, а през лятото и окончателната версия на сайта. Това, което го отличава от многото други подобни сайтове, е затвореният му тип. За достъп до Quora е нужна регистрация, която от своя страна изисква покана от вече регистриран потре-

бител. Системата е аналогична на използваната от Facebook в първата година от съществуването му.

Приликата със стартовия модел на най-голямата социална мрежа не е случайна. Създателите на сайта са Адам Д'Анджело - бивш директор "Технологии" във Facadad-angel-quooraеbook - и Чарли Чийвър, бивш инженер и мениджър във Facebook. Те много добре знаят, че ексклузивността и затвореността водят до повишен интерес, което е критично, при положение че Quora се състезава с няколко много силни сайта, сред които е и Yahoo Answers.

Технологията

Идеята на Quora е да се събере критична маса от тесни специалисти по колкото може повече въпроси, които да отговарят на всяко запитване в сайта. Процесът по набирането е протекъл по време на затворената бета версия. Специалистите не получават заплащане, но за мнозина това е лесен и удобен метод да направят реклама на услугите, които предлагат, и бизнеса си. В същото време мнозина са готови да споделят своите познания напълно безплатно в името на подобряването и полезността на уеб съдържанието.

Почти като цензура

За разлика от повечето Q&A сайтове Quora се опитва да наложи контрол над хората, даващи отговор. На пръв по-

глед това прилича на цензура, но всъщност не е. Всеки може да попита за всичко, колкото и идиотско и лишено от смисъл да изглежда, важно е, че на въпроса му ще се отговори колкото може по-професионално и изчерпателно. Именно това е един от основните козове на Quora в борбата им с конкуренцията и шест месеца след пускането на сайта изглежда, че работи. В момента аудиторията и популярността му растат буквално с часове, като темповете са сравними с мощния про-

бив на Twitter през 2008 г.

Различно и положително

Другите позитиви на сайта са изключително удобният и лесен за усвояване интерфейс, възможността за импорт на данни (информация, приятели, теми на интерес и т. н.) от Facebook, Twitter и Gmail. Отличната организация на темите и въпросите и опциите за посто-

янно развитие и подобряване на платформата, както и възможността на даден въпрос да ти отговори конкретен потребител.

Бъдеще

2011 г. ще бъде показателна за Quora. Амбициите на създателите му са да достигнат по популярност титаните Google, Facebook, Twitter, Wikipedia и Yahoo!. Със сигурност в САЩ, където има съз-

даден навик за ползването на Q&A сайтове, това ще се случи бързо, но останалата част от света е под въпрос. Инвестираните до момента 11 млн. USD са напълно достатъчни за 15-те служители на компанията да реализират идеите си, но в същото време са и заявка за провал на идеята. Историята е показала, че когато корпоративните интереси започнат да диктуват политиката на произволна интернет медия от самия ѝ старт, тя губи популярността си със същата скорост, с която я е натрупала.

Георги Панайотов

Достъпът до сайта засега остава затворен

” В Wikipedia потребителите постоянно се борят един с друг по въпроса какво да казва текстът на статията и това започна да става досадно. При нас това липсва. Имаме диалог

Адам Д'Анджело,
гл. изп. директор на Quora

Все още не мислим да отваряме публичния достъп до сайта. Искаме първо да генерираме голямо количество качествено съдържание, а лимитираните акаунти са способ да контролираме спама и зловерните потребители. Винаги сме знаели, че искаме да бъдем система за въпроси и отговори. Не бяхме сигурни в детайлите, но сега сме убедени, че това ще е основният акцент на сайта.

Бизнес моделът ни е различен от този на другите подобни големи сайтове. Според нас няма пренаситеност на сайтовете за въпроси и отговори. Все още има страшно много информация, която се намира само в главите на хората и я няма в интернет.

Не мисля, че има една конкретна причина Quora да набира толкова бързо популярност, а по-скоро набор от множество малки елементи. Правилната аудитория обаче е ключова. В момента Quora е микс между типичен Q&A и блог сайт, в който има множество експерти от абсолютно всички сфери.

Инвестиции

Quora си подсигури силно начало с 11 млн. USD

През март миналата година Quora и инвестиционният фонд Benchmark Capital сключиха договор за сътрудничество и инвестиция в сайта на стойност 11 млн. USD, след като оцениха общата му цена на 86 млн. USD. Очаква се с нарастването на популярността на сайта да бъдат привлечени и нови инвеститори, но все още никой открито не е заявил намеренията си да субсидира компанията.

Пазар

18.7

► млн. лв. са премиите, които са събрали животозастрахователните дружества от „Злополука“ за десетте месеца на миналата година, или с 0.9% по-малко на годишна база

БАНКИ И ЗАСТРАХОВАНЕ

Доброволното сключване на „Злополука“ носи повече премии

Кризата сви премиите и при този вид полици

Доброволното сключване на застраховка „Злополука“ носи по-голямата част от приходите от тази полица. Според Румен Янчев, изпълнителен директор на ЗАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп“, около 65% от премиите приходи от застраховката са благодарение на доброволния ѝ избор. „Формирането на цената при задължителните застраховки „Злополука“ носи малко премии“, твърди Янчев. По думите му при доброволните полици се застраховат местата в моторните превозни средства, много фирми купуват този продукт като част от социалната отговорност към работниците си, някои предприятия с рискова дейност правят групови застраховки.

Приходи в кризата

Икономическата криза обаче не подмина и тази застраховка. По последните данни на Комисията за финансов надзор за периода януари - октомври 2010 г. от застраховка „Злополука“ са събрани 37.6 млн. лв. приходи, което е понижение от 2.9% на годишна база. По-голямо е понижението на премиите при общозастрахователните компании, които продават „Злополука“. Сегментът отчита 4.85% спад на премиите до 18.9 млн. лв. в края на октомври миналата година. В същото време животозастрахователните дружества, които продават тази застраховка, са намалили приходите от нея със символичните 0.9% и за десетте месеца на миналата година сегментът има 18.7 млн. лв. приходи от продажбата на полицата. От резултатите за 2009 г. са изключени премиите на „Ей Ай Джи България застрахователно дружество“ ЕАД, тъй като в края на 2009 г. компанията се вля в едноличния собственик на капиталата - „Нартис Юръл“. При публикуването на данните за 2010 г. КФН не включва резултатите на новото дружество и при пресмятане на

” В България застраховка „Злополука“ не е най-търсеният продукт, но много хора я сключват. Много е лесно и при изплащане на обезщетенията, защото те се плащат при много облекчена процедура

Румен Янчев,
изпълнителен директор на ЗАД
„Булстрад Виена Иншурънс Груп“

промяната на годишна база се изключват премиите на компанията през 2009 г.

„Кризата оказва влияние и при продажбата на тази застраховка. При строителните компании много от работниците се наемат временно за определени обекти“, каза Румен Янчев. По думите му едва ли има строителна компания, която може да си позволи да държи работници, без да има работа за тях.

„Икономическата криза все още я има, докато финансовата отмина“, твърди Янчев. Според него в този период много хора загубиха смелост да започнат собствен бизнес. „Освен това и банките много завишиха критериите за отпускане на кредити за стартиране на бизнес. Много фирми заличиха от биографията си последните две години и сега всеки изчаква кризата да свърши“, категоричен е Янчев.

Пазарен дял

Официалните данни на КФН показват, че в края на октомври миналата година в общото застраховане най-много приходи от „Злополука“ е реализирало „Булстрад“. Дружеството е продало полици за 3.05 млн. лв., което е 16.2% пазарен дял. Второто място е за ЗАД „Алианс България“, което има 2.93 млн. лв. приходи от този продукт, или 15.5%

► Много фирми купуват този продукт като част от социалната отговорност към работниците си

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

4.85

► процента до 18.9 млн. лв. са се понижали приходите от застраховка „Злополука“ при общозастрахователните компании в края на октомври 2010 г.

пазарен дял. ЗАД „Виктория“ е с 2.4 млн. лв. приходи от „Злополука“, което

е 12.7% от продажбите на полицата от общото застраховане. „ОББ-Алико ЖЗД“ АД е дружеството с най-много приходи от полицата „Злополука“ при животозастрахователните компании. С премии от 3.7 млн. лв. „ОББ-Алико“ е с пазарен дял от 19.6%. Сребърният медал е за ЗАД „Булстрад Живот Виена Иншурънс Груп“ АД. Дружеството е реализирало продажби на

„Злополука“ за 3.04 млн. лв., което е 16.2% от приходите на животозастрахователните компании по тази полица. Третото място заема ЗАД ДЗИ, което има дял от 15.5% и 2.9 млн. лв. приходи.

„Няма разлика между „Злополука“, предлагана от общо- и животозастрахователните дружества“, добави Румен Янчев. По думите му тази полица попада в

групата, в която може да я продават и двете компании. „В България застраховка „Злополука“ не е най-търсеният продукт, но много хора я сключват“, добави Янчев. Според него процедурата при изплащане на обезщетенията е много облекчена и затова много клиенти, които веднъж са разбрали предимството на този продукт, го ползват отново.

Атанас Христов

Финансовият надзор повишава таксите с 50%

Бизнесът и КФН стигнаха до компромисно решение за увеличението

Комисията за финансов надзор и бизнесът стигнаха до компромисен вариант относно повишението на таксите, които ще се увеличат средно с около 50%, научи в. "Пари" от източници на пазара. На вчерашното заседание на т.нар. Консултативен съвет към председателя на КФН Стоян Мавродиев регулаторът и поднадзорните лица са си стиснали ръцете за по-малко повишение на таксите, като предстои надзорът да публикува окончателния вариант на наредбата за таксите.

На срещата

"Новата наредба за таксите се прие и вече е ясно, че таксите ще се повишат с

” **Новата тарифа предвижда увеличение на таксите с около 50%. Намери се разумно междинно решение и с тази промяна вече сме съгласни**

Мими Виткова,

председател на УС на АЛДДЗО

50%, въпреки че са възможни малки корекции в окончателния вариант на КФН", каза Никола Абаджиев, председател на Българската асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване (БАДДПО). "Новата тарифа предвижда увеличение на таксите с около 50%. Разбираме желанията на Комисията за финансов надзор, но и те разбраха, че бизнесът в момента не позволява по-голямо увеличение", каза и Мими Виткова, председател на Асоциацията на лицензираните дружества за доброволно пенсионно осигуряване (АЛДДЗО). По думите ѝ проблемът е, че държавата не финансира институцията за ангажиментите, които тя е асоциация.

От Българската асоциация на лицензираните инвестиционни посредници (БАЛИП) също са се съгласили с предложението частично. "Предложихме подиверсифицирано увеличение на таксите, като почти всички се съгласихме на 50% ръст, но за някои поискахме той да е по-малко - около 20%", каза Любомир Бояджиев, председател на УС на БАЛИП. "Не знам дали в крайния вариант ще се приеме по-малко увеличение" добави Любомир

► Новият вариант на таксите, които КФН събира, трябва да бъде одобрен от Министерския съвет

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

Бояджиев. Според Никола Викатанов, зам.-председател на УС на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ), бизнесът няма избор и ще трябва да се примири с по-високите такси. "Този вариант изглежда по-приемлив", добави Никола Викатанов. Антония Гинева, член на КФН, заяви, че е спазван принципът за 50% ръст на таксите и регулаторът ще коригира нагоре тарифата си именно с този процент. "Имаше една такса, която беше много малка като размер, и само нейното

” **Новата наредба за таксите се прие и вече е ясно, че таксите ще се повишат с 50%, въпреки че са възможни малки корекции в окончателния вариант на КФН**

Никола Абаджиев,

председател на УС на БАДДПО

увеличение ще е с по-голям процент", добави Антония Гинева, без да назове с колко точно ще е повишението на таксата и за какво ще се плаща тя.

Диалог, ама не съвсем

Участници в срещата изразиха съжалението си, че не всички асоциации са присъствали. Източници на в. "Пари" обясниха, че от инвестиционните асоциации като БАЛИП и БАУД са поставили множество въпроси, но не е ясно дали ръководството на надзора ще се съобрази с тях. По думите на част от участниците в срещата увеличението за някои такси далеч надхвърля 50%.

"Дори и чисто формален, подходът на КФН да събере участниците за среща прави добро впечатление", добави Никола Викатанов. Председателят на УС на Асоциацията на българските застрахователи Орлин Пенев каза, че не е присъствал на срещата, но предполага, че по-високите такси са били приети. Нямамо е и представителите на борсата и банките, твърдят участници в срещата.

Шамар от МФ

В последните месеци на миналата година КФН реши самоинициативно да повиши драстично таксите за общ финансов надзор, за издаване на лицензи за дейност и за потвърждаване на проекти за публично предлагане на ценни книжа. Освен увеличението от два до пет пъти регулаторът беше предложил да се въведат дузина нови такси

” **Бизнесът няма избор и ще трябва да се примири с по-високите такси, дори и този вариант да изглежда по-приемлив**

Никола Викатанов,

зам.-председател на УС на АИКБ

за поднадзорните лица. Различните браншови организации се противопоставиха на предложението и поискаха диалог. Липсата на диалог обаче накара Министерството на финансите в средата на ноември да върне на КФН проекта за съгласуване със заинтересованите страни. От пазара тогава обясниха, че КФН не е аргументирала искането и затова МФ върна проекта за съгласуване.

След острата реакция на финансовото министерство КФН изслуша засегнатите страни по предложението за двойните такси. Дотогава диалогът беше само едно добро пожелание и никой не беше искал мнението на бизнеса за готвените промени. От своя страна председателят на КФН Стоян Мавродиев защитава предложението за по-високите такси с мотива, че качествен и ефективен фи-

нансов надзор се прави с много пари. Според него в КФН трябва инвестиции за милиони, за да може да се прави качествен надзор.

Противоречиви сигнали

Искането за по-високи такси се появи само няколко седмици след като в стратегията за развитие на капиталовия пазар ресорният зам.-председател на КФН Димана Ранкова предложи тези такси да се намалят. Това беше една от мерките, които предвиждат събуждането на реанимиращата фондова борса. Предпоследното предложение ще е още един пирон в ковчег на капиталовия пазар у

” **Спазихме принципа за увеличение с 50%. Само една такса ще се увеличи с повече, защото нейната стойност досега беше много ниска. Съобразихме се с всички сериозни аргументи от бизнеса**

Антония Гинева,

член на КФН

нас, категорични са играчите на фондовата борса. И без това набирането на ресурс чрез увеличение на капитала е трудно в условията на криза, а ако се

” **Предложихме по-диверсифицирано увеличение на таксите, като почти всички се съгласихме на 50% ръст, но за някои поискахме той да е по-малко - примерно 20%**

Любомир Бояджиев,

председател на УС на БАЛИП

повишат и таксите за одобряване на проспектите, това ще откаже още повече компании, които разчитат на набиране на средства от капиталовия пазар.

Сега предстои новият проект на КФН да бъде гласуван от членовете на надзора, като участниците се надяват регулаторът да се съобрази с тяхното мнение. Антония Гинева беше категорична, че ръководството на КФН ще се съобрази със сериозните аргументи на поднадзорните лица.

Атанас Христов

Интервю Тихомир Тошев, изп. директор на "КредитЦентър" и председател на Асоциацията на кредитните консултанти

Очаквам ръст на ипотечните кредити над 100 хил. EUR

Визитка

Кой е Тихомир Тошев

- ▶ Тихомир Тошев е изпълнителен директор и мажоритарен собственик на една от най-големите компании за кредитно консултиране "КредитЦентър".
- ▶ Председател е на Асоциацията на кредитните консултанти - първото професионално сдружение на кредитните консултанти у нас.
- ▶ Тихомир Тошев е изпълнителен директор и на "Агванс Адрес Експертни оценки" и "Фронтекс интернешънъл" АД.
- ▶ Завършил е магистратура по инженерна икономика и мениджмънт, както и "Мениджмънт и маркетинг" в College of North West London.
- ▶ Той е и лицензиран оценител на недвижими имоти, търговски предприятия и вземания.

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

Лихвите по евровите ипотечни заеми са ПО-НИСКИ

▶ **Господин Тошев, какви ще са тенденциите при ипотечното кредитиране тази година?**

- Още в самото начало на 2011 г. ясно се открояват някои различия в ипотечното кредитиране спрямо предходните години. В първата седмица на годината стана ясно, че част от банките удължават периода на промоционалните си оферти и вместо да приключат на 31 декември 2010, те ще бъдат в сила до 28 февруари 2011 г. Така на практика започваме годината с най-добрите условия по жилищно кредитиране в сравнение с предишните две години. Имам положителни очаквания за 2011 г., като най-вероятно ще се появят още нови, по-интересни и изгодни оферти в областта на ипотечното кредитиране, и то още през първите месеци. Поведението на клиентите, от друга страна, ще продължи да

„ **Поведението на клиентите, от друга страна, ще продължи да бъде предпазливо и отговорно**

бъде предпазливо и отговорно, но макар и бавно, интересът към покупка на имот с кредит ще се увеличава.

▶ **Прогнозирахте устойчив ръст на ипотечното кредитиране. Колко като процент очаквате да е той?**

- Очаквам през 2011 г. ипотечните кредити да нараснат с около 7 до 9% спрямо 2010 г. Като цяло ще продължат да се теглят по-малки по размер кредити - най-често между 30 и 40 хил. EUR, но ще има ръст и на кредитите над 100 хил. EUR, което ще бъде провокирано от желанието на част от по-заможните българи да се сдобият с

нов, по-люксов имот на изключително добра цена.

▶ **Станахме свигетели на двучифрен ръст на ипотечните кредити през миналите години. Това какви последици донесе на банките?**

- Двучифреният ръст не е лошо нещо, ако е в рамките на 10 до 20-25%. Когато обаче той няколко поредни години надхвърля 50%, както беше, това води до много интензивно развитие на строителството и инвестициите в имоти, което създаде рискове за пазара. Цените на имотите много бързо нараснаха и значително изпревариха ръста на доходите и популателната способност на средния българин. Създадох се определени очаквания у бизнеса и клиентите, инвеститорите започнаха да наблюдават на количеството имоти, които ще построят, а не на качеството. Всичко това доведе до ситуацията, на която сме свидетели днес - по-ниски цени с 30 до 40% на имотите от пика през 2008 г., затруднения и фалити за част от бизнеса, свито потребление от страна на клиентите.

▶ **Имате ли наблюдения как се реализират ипотеките, които са необслужвани и се налага да бъдат продадени от банките?**

- Процедурата за реализиране на подобни имоти е законово регламентирана. Ако клиентът не обслужва кредита си, той става предсрочно изискуем и ако клиентът не го погаси, жилището му се отнема чрез съда и се дава за реализация на съдия-изпълнител. Въпреки че броят на тези случаи се увеличава през последните 2 години, интересът към покупка на имоти на публична продажба е слаб. Процедурата по участие в търг за подобен имот е нещо ново за пазара и повечето хора я намират за сложна и неособено атрактивна. По-добрият

„ **По-добрият вариант за клиентите, изпаднали в затруднение, е сами да продадат имота си, съгласувано с банката**

вариант за клиентите, изпаднали в затруднение, е сами да продадат имота си, съгласувано с банката, като по този начин сами управляват процеса по продажбата и в повечето случаи си спестяват значителни разходи.

▶ **Какво губят банките**

при вторичната реализация на един ипотечен имот?

- И двете страни губят при вторична реализация. В момента пазарът на имоти още е свит, а цените на имотите паднаха. Това води до по-трудна реализация, постигане на по-ниска цена и значителни съпътстващи разходи и за двете страни.

▶ **Колко изгодни ще са лихвите през тази година?**

- И лихвите ще са по-изгодни в сравнение с последните две години. Стартиране с нива между 7 и 7.5% в евро и 8.5-9% в левове, като очаквам през годината тенденцията на плавно намаление на лихвите да продължи и в края на 2011 г. лихвените нива в евро да се движат между 6.25 и 6.75%, а тези в левове между 7.5 и 8.5%.

▶ **А какви цени на имотите очаквате, в каква посока ще вървят те?**

- Не очаквам съществена промяна в цените на имотите през 2011 г. Очаквам те да се движат около нивата, на които спрямо през 2010 г. Най-търсените имоти ще продължат да бъдат едностайните и двустайните апартаменти в големите градове в поддобрите квартали.

▶ **А от потребителска гледна точка какво е по-изгодно - потребителски кредит в евро или в левове?**

- Както при ипотечните, така и при потребителските кредити по-ниски

„ **Най-търсените имоти ще продължат да бъдат едностайните и двустайните апартаменти в големите градове в поддобрите квартали**

са лихвите при евровите продукти. Когато обаче се теглят по-малки суми, в рамките на 3000 до 10 хил. лв., клиентите предпочитат да изберат заем в левове, тъй като разликата в лихвите в левове и евро е от порядъка на 1-1.5%, което прави разликата в месечния вносък в този случай пренебрежимо малка. Основният мотив е и да си спестят неудобството от превалутиране на вноските си. При потребителските кредити над 20 хил. лв. и при ипотечните тази разлика става по-значителна и тогава по-изгоден е кредитът в евро.

Рагослава Димитрова

9

▶ процента ще е ръстът на ипотечните кредити през тази година

30-40

▶ хил. EUR са най-често взетите заеми за покупка на имот

ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА 2011 Г.

I. Размер на осигурителния доход

Минималните и максималните размери на месечния осигурителен доход за 2011 г. са регламентирани в чл. 8 от Закона за бюджета на Държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2011 г. В същия закон е регламентиран и минималният размер на осигурителния доход по икономически дейности и квалификационни групи професии по дейности и групи професии. Законодателят е определил следните размери на осигурителния доход:

- За самоосигуряващите се лица съобразно облагаемия доход за 2009 г.:
  - а) до 5400 лв. - 420 лв.;
  - б) от 5401 лв. до 6500 лв. - 450 лв.;
  - в) от 6501 лв. до 7500 лв. - 500 лв.;
  - г) над 7500 лв. - 550 лв.

- За регистрираните земеделски производители и тютюно-

производители - 240 лв.

- Максимален месечен размер на осигурителния доход - 2000 лв.

Минимален осигурителен доход

Минималният месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, които не са упражнявали дейност през 2009 г., както и за започналите дейност през 2010 и 2011 г., е 420 лв.

Минималният размер на осигурителния доход се отнася само за лица, които внасят осигурителни вноски за своя сметка, а именно - лица, регистрирани като упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност, лица, упражняващи трудова дейност като еднолични търговци, собственици или съдружници в търговски дружества, физически лица - членове на неперсонифицирани дружества, и регистрирани земеделски производители и тютюнопроизводители.

Таван на дохода за осигуряване

Максималният размер на осигурителния доход се отнася както за гореизброения кръг осигурители, така и за работещите по трудови или приравнени към тях правоотношения, служебни правоотношения, по договори за управление и контрол на търговски дружества, собственици на ЕООД, и за лицата, които полагат труд без трудово правоотношение.

Когато собствениците на едноличните търговски дружества с ограничена отговорност са вписани в решението на съда като управители и получават трудово възнаграждение за тази си дейност, тяхното осигуряване се осъществява по реда, определен за изпълнителите по договори за управление и контрол на търговски дружества - те са задължително осигурени за общо заболяване и майчинство, инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт, трудова злополука и професионална болест и безработица.

II. Размер на осигурителните вноски

Размерите на осигурителните вноски съобразно обхванатите осигурени социални рискове (чл. 4 от КСО) са следните:

- за лицата, осигурени за общо заболяване и майчинство, инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт, трудова злополука и професионална болест и безработица (чл. 6, ал. 1, т. 1 и 2 от КСО):
  1. 17.8% за фонд „Пенсии“ за лицата, родени преди 1 януари 1960 г., а за работещи при условията на I или II категория труд и за тези по чл. 4, ал. 1, т. 4, както и за следователите по Закона за съдебната власт - 20.8%.
  2. 12.8% за фонд „Пенсии“ за лицата, родени след 31 декември 1959 г., а за работещи при условията на I или II категория труд и за тези по чл. 4, ал. 1, т. 4, както и за следователите по Закона за съдебната власт - 15.8%.
- Вноската за фонд „Трудова злополука и професионална болест“ е от 0.4 до 1.1% и е определена със ЗБДОО за 2011 г. по групи основни икономически дейности.

Учителски пенсионен фонд - 4.3%.

Фонд „Общо заболяване и майчинство“ - 3.5%.

Фонд „Трудова злополука и професионална болест“ от 0.4 до 1.1% - по групи основни икономически дейности.

Фонд „Безработица“ - 1%. За Допълнително задължително пенсионно осигуряване (чл. 157, ал. 1 от КСО):

Професионални пенсионни фондове:

- за работещите при условията на ПЪРВА категория труд - 12%;

- за работещите при условията на ВТОРА категория труд - 7%.

- Универсален пенсионен фонд за лицата, родени след 31 декември 1959 г. - 5%.

За 2011 г. осигурителните вноски за фондовете „Общо заболяване и майчинство“ и „Безработица“ за работниците и служителите и за членовете на кооперации, упражняващи трудова дейност и получаващи възнаграждение в кооперацията; изпълнителите по договори

за управление и контрол на търговски дружества, едноличните търговци, неперсонифицираните дружества, както и синдиките и ликвидаторите; лицата, упражняващи трудова дейност и получаващи доходи на изборни длъжности, служителите с духовно звание на БЩ и други регистрирани вероизповедания по Закона за вероизповеданията; лицата, които полагат труд без трудово правоотношение, се разпределят между осигурителите и осигурените лица в съотношение 60:40 (чл. 6, ал. 3 от КСО).

От 1 януари 2011 г. вноските за УПФ се разпределят между осигурителите и осигурените лица, както следва (чл. 157, ал. 3 от КСО).

1. за сметка на осигуреното лице - 2.2%;

2. за сметка на осигурителя - 2.8%.

Осигурителната вноска за фонд „Трудова злополука и професионална болест“ и за Учителския пенсионен фонд е за сметка на осигурителите.

от осигурените лица време. При определянето на размера на минималните осигурителни доходи, върху които се дължат осигурителните вноски в тези случаи, трябва да се взема предвид и възнаграждението, изплатено от работодателя за първите 3 дни от неработоспособността на основание чл. 40, ал. 4 от КСО. Съгласно чл. 40, ал. 4 от КСО осигурителят изплаща на осигуреното лице за първите 3 дни от временната неработоспособност среднодневното брутно възнаграждение за месеца, в който е настъпила временната неработоспособност, но не по-малко от среднодневното уговорено

възнаграждение.

В преходните и заключителните разпоредби на КСО е създаден §220 с временно действие за периода до 31 декември 2011 г., съгласно който:

- осигурителят изплаща на осигуреното лице за първия, втория и третия работен ден от временната неработоспособност 70% от среднодневното брутно възнаграждение за месеца, в който е настъпила временната неработоспособност, но не по-малко от 70% от среднодневното уговорено възнаграждение, като е без значение дали първият, вторият и третият работен ден са разположени в рамките на един или два месеца.

нормативен акт или трудов договор, както и други трудови възнаграждения, определени в нормативен акт или в индивидуален трудов договор. Всички суми, които се включват в брутното трудово възнаграждение, формират месечния осигурителен доход, върху който се дължат осигурителни вноски.

В месечния осигурителен доход на лицата, наети по трудов договор, се включват възнагражденията за платените от работодателя отпуски по чл. 155-157, 159, 161, 162, 166, 168-170 и 319 от КТ.

Отпуск и болнични

Месечният осигурителен доход не може да бъде по-малък от минималния осигурителен доход, определен по основната икономическа дейност на осигурителя за професията, която заема лицето по трудовия си договор, и не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход. На лицата, които не са отработили всичките работни дни през месеца или са се намирали в платен или неплатен отпуск за временна неработоспособност, бременност и раждане или друг вид отпуск извън платените от работодателя отпуски, които се включват в брутното трудово възнаграждение, минималният месечен осигурителен доход се определя пропорционално на отработените дни през месеца и на дните по чл. 40, ал. 4 от КСО.

Непълно работно време

Когато съгласно условията на трудовия договор или чл. 138, ал. 2 от КТ лицето е работило при непълно работно време, минималният месечен осигурителен доход за съответната професия по основната икономическа дейност на осигурителя се определя пропорционално на отработените часове и часовете, съответстващи на дните по чл. 40, ал. 4 от КСО. В тези случаи минималният месечен осигурителен доход се определя, като минималният месечен осигурителен доход за съответната професия по основната икономическа дейност на осигурителя се раздели на броя на законоустановените работни часове за месеца и получената сума се умножи по броя на отработените часове за месеца и часовете, съответстващи на дните по чл. 40, ал. 4 от КСО. Вноските за социално осигуряване се изчисляват върху минималния осигурителен доход само в случаите, при които изплатеното брутно трудово възнаграждение на работника или служителя е в по-малък размер.

Материалите са подготвени от "Рконсулт" ЕООД

Консултантите са готови да отговорят на читателски въпроси на: radonov@gmail.com

III.

Осигурителен доход на лицата, работещи по трудови правоотношения

Трудови правоотношения

Това са следните правоотношения:

- правоотношенията с работници и служители по Кодекса на труда;

- правоотношенията с държавни служители и правоотношенията между министъра на отбраната и министъра на вътрешните работи или упълномощени от тях длъжностни лица - от една страна, и служещите в съответните министерства - от друга;

- правоотношенията с членовете на Висшия съдебен съвет, съдиите, прокурорите, следователите, административните ръководители и техните заместници в органите на съдебната власт, държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията и съдебните служители по Закона за съдебната власт, както и правоотношенията по Закона за Конституционен съд;

- правоотношенията между Българската православна църква или друго регистрирано вероизповедание по Закона за вероизповеданията - от една страна, и нейните (неговите) служители с духовно звание - от друга страна;

- правоотношения с лица, получаващи доходи от длъжности, които са изборни по силата на закон;

- правоотношенията, свързани с наемане от чуждестранно лице, което няма място на стопанска дейност или определена база в страната, на работна сила, когато трудът се полага на територията на страната.

Осигурителен доход и осигурителни вноски за ДОО

В чл. 3, ал. 1 от Наредбата за елементите е регламентирано, че осигурителният доход включва всички доходи и възнаграждения, включително тези по чл. 40, ал. 4 от КСО и други доходи от трудова дейност на осигурения през календарната година, и не може да бъде по-голям от сбора на максималния месечен осигурителен доход, определен със Закона за бюджета на Държавното обществено осигуряване поотделно за всеки един от месеците на годината - за 2011 г. 2000 лв.

Възнагражденията, отнасящи се за положен труд за минало време, се разпределят за отработените дни, през които трудът е положен.

Осигурителните вноски се изчисляват и внасят върху получените или начислените и неизплатени брутни възнаграждения и други доходи от трудова дейност. Осигурителните вноски за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 7 от КСО се внасят върху полученото или начисленото и неизплатено брутно възнаграждение, но върху не по-малко от минималния месечен осигурителен доход за съответната професия по основната икономическа дейност на осигурителя.

Размерите на определените минимални осигурителни доходи може да се намаляват в зависимост от отработеното

IV. Обхват на осигуряване по КСО

Всички социални рискове по КСО. Съгласно чл. 4, ал. 1, т. 6 от КСО осигурени за всички социални рискове са и лицата, които работят по втори или по допълнителен трудов договор, независимо от месечната заетост по него, при условие, че имат основен трудов договор по Кодекса на труда, по който са осигурени за всички социални рискове. Това е така и когато вторият трудов договор е сключен за работа до 5 работни дни, или 40 часа, при условията на чл. 114 от КТ, чл. 110 или 111, във връзка с чл. 114 от КТ.

При работа в чужбина

Задължително осигурени за всички социални рискове по КСО са и българските граждани, работещи в чужбина по трудови правоотношения. Изпратените на работа в чужбина от български посредник или за участие в международни мисии по реда на ЗМВР, както и лицата, работещи в международни органи или организации със съгласие на български държавни органи, не подлежат на осигуряване за всички социални рискове (вж. чл. 12, 13, ал. 3, чл. 16 и 17 от Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица и българските граждани на работа в чужбина).

Месечен осигурителен доход

Брутното месечно възнаграждение, но не по-малко от минималния осигурителен доход - Приложение 1, към чл. 8, т. 1 от ЗБДОО за 2011 г. Месечният осигурителен доход за работниците и служителите са получените или начислените, но неизплатени брутни месечни възнаграждения. В месечния доход се включват и неначислените заплати. В брутното трудово възнаграждение се включват основна заплата, допълнителни трудови възнаграждения, определени в КТ, в НСОПЗ, друг

Разпределение на осигурителните вноски по фондове

Разпределението на осигурителните вноски по фондове на ДОО и за ДЗПО е следното (чл. 6, ал. 1, т. 1-4 и ал. 3, т. 7-9 от КСО):

От 1 януари 2011 г. осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за лицата, родени преди 1 януари 1960 г., се разпределя така:

а) 7.9% за сметка на осигуреното лице;

б) 9.9% за сметка на осигурителя, а когато лицето работи при условията на I и II категория труд - 12.9%;

в) 17.8% за самоосигуряващото се лице.

От 1 януари 2011 г. осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за лицата, родени след 31 декември 1959 г., се разпределя така:

а) 5.7% за сметка на осигуреното лице;

б) 7.1% за сметка на осигурителя, а когато лицето работи при условията на I и II категория труд - 10.1%;

в) 12.8% за самоосигуряващото се лице.

► Осигурителните вноски се изчисляват и внасят в НОИ върху получените или начислените и неизплатени брутни възнаграждения и други доходи от трудова дейност

СНИМКИ ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

Кална съм. Измий ме!

► В автомивките на самообслужване клиентите имат достъп до модерно оборудване, с което трудно могат да се сдобият самостоятелно, но, от друга страна, вършат цялата работа по измиването сами и по този начин нестият времето и се застраховат срещу грешки и нежелана небрежност

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

Научни изследвания показват, че чистотата на автомобила има много голямо отражение върху субективната оценка за неговата стойност. Когато една кола е измита, хората смятат, че тя върви по-бързо - чисто психологически ефект. В съзнанието на шофьорите чистата кола е по-добра кола.

Допреди няколко години начините за измиване на един автомобил се свеждаха до два. Единият вариант беше собственикът да я закара в произволна автомивка, да забрави за нея за няколко часа и да си я прибере по някое време, надявайки се, че експертите по почистване не са си оставили ръцете. Другата опция се състоеше в заливането на возилото с кофадве вода в някой двор или на площадката пред блока. Последният метод обаче обикновено не дава задоволителен краен резултат, а и в известен смисъл се смята за леко недостоен.

Моделът „Измий си сам“

От няколко години на нашия пазар обаче започнаха да се появяват автомивки, чийто модел събира най-доброто от двата метода. Става въпрос за така наречените автомивки на самообслужване. От една страна, в тях клиентите имат достъп до модерно почистващо оборудване, с което трудно могат да се сдобият самостоятелно, а от друга - вършат цялата работа по измиването сами и по този начин се застраховат срещу грешки

5-8

► лв. е средната цена на измиване в автомивките на самообслужване

и нежелана небрежност.

Тези автомивки обикновено предлагат по-ниски цени, по-бързо приключване с работата поради липсата на опашки през повечето време и сигурност, че автомобилът ще бъде почистен точно така, както иска шофьорът. Освен това там в по-голяма степен се залага на екологичните технологии, което действа добре на съвестта на автомобилистите, и без това често подлагани на упреци, че замърсяват планетата.

Но все пак остава чисто психологическата бариера - човек да признае сам на себе си, че няма нищо лошо в това сам да хване пароструйката и гъбата и да се захване с физическа работа. Нищо че през останалата част от деня е сериозен банкер или икономист.

Разпространението

Логично отначало подобни съоръжения се появиха първо в бензиностанциите. Първи концепцията за бензиностанцията като мултифункционален център за услуги у нас въведеха „ОМВ България“. Те имат автомивки в 22 от своите комплекси в България. Веригата бензиностанции ЕКО имат 9 обекта за измиване на коли, но уточняват, че

не залагат толкова силно върху този бизнес. Преди няколко години започнаха да се появяват и първите самостоятелни автомивки на самообслужване. В момента най-голямата верига автомивки от този тип са „5minutes“. Компанията има осем обекта из големите градове в страната.

Криза без сътресения

Представителите на пазарта твърдят, че този сегмент при автомивките е успял да преживее най-трудните моменти на икономическата криза без особени сътресения. Въпреки че чистата кола едва ли е приоритет, когато човек е в затруднено финансово състояние.

По данни от проучване от 2008 г. годишният оборот на автомивките в България е бил между 120 и 180 млн. лв. За последните години няма данни, но досега големите вериги не затварят обекти, а напротив - отварят нови. Кризата имаше и положителен оттенък, защото ни помогна да се оптимизираме, казват от ЕКО. Според Агоп Марашлян, и з п л - нителен директор на компанията, която управлява „5minutes“, най-сериозният проблем

се явява нелоялната конкуренция, защото сериозна част от пазара е сива.

Технологията при повечето автомивки на самообслужване е близка като при тези с персонал - т. е. те не са механизирани с огромни ролкови четки. Разликата обаче от местата, на които специализиран персонал ти измива колата, е, че услугата се плаща за единица време. Времето на почистващата услуга варира според избраната програма, която включва изплакване, измиване с препарати и изсушаване.

Клиентите

По думите на фирмите клиентите на тези съоръжения са доста разнообразни, като най-решаващо е местоположението на обекта. Освен това този тип автомивки имат постоянен контингент от шофьори на таксиметрови автомобили, на които им се налага да мият колите си всеки ден и са привлечени от по-ниските цени.

Освен практичните ползи обектите на самообслужване залагат и еко-

логични цели. „Вече преминахме към по-качествени горива за затопляне на водата. Имаме и собствени водоизточници, така че не използваме питейна вода“, казва Марашлян.

Народът е казал, че ако искаш нещо да се свърши добре, трябва да си го свършиш сам. Тази максима важи с пълна сила при автомивките на самообслужване. Остава да видим доколко силно е влиянието на психологическия фактор, че физическата работа просто не е за всекиго.

Пламен Димитров

